

In overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

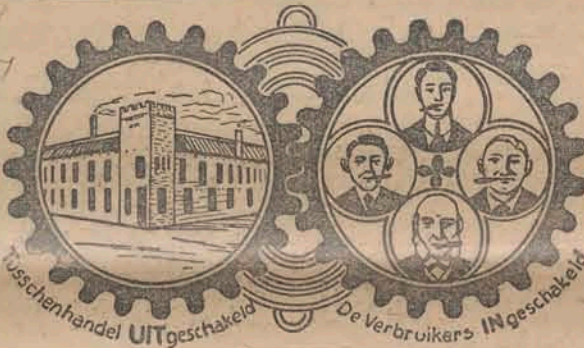
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenefabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoedigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. kortling kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Verbetering Indische Kunstavond. — Giften voor „Noodlijgend Japan”. — Z.-N.-Guinea herleeft! — Een Ind. Beroepstoneel. — Java, een unicum in de wereld. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Ingezonden. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. Meded. — Mutaties van 26 Sep. tot 3 Oct. 1923.

Voor de Tropen
is het beroemde merk
„His Master's Voice”
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCHAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.
ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

PIERRE MATVELD
COIFFEUR POUR DAMES
Nouveauté Parfums espagnols
„Myrurgia”
PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

DANS-INSTITUUT
LILI GREEN
Margaret Walker
Moderne Society-Dansen. Aanvang Clublessen, Dance-teas en Society-avonden 15 Oct. Privaatles van af heden dagelijks. — Inlichtingen en prospectus op aanvraag.
Parkstraat 73a - Den Haag - Tel. H. 5209

BEZUIDENHOUT-GARAGE
Telefoon B. 344
Luxe Auto Verhuur-Inrichting
Nette Bediening - Taxi Prijzen
Bezuidenhout 42

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

A.H.I.T.
Het ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.) te 's-Gravenhage, Plet Heinstraat 2a, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts Alex Mertens. Lage Tarieven. De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes
is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf **f 0.75** en Dineeren vanaf **f 1.-**.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES.

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820
Brood - Beschuit Banket
Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

F^a N. LOEB, Noordeinde 107-109
TEL. H. 3149 DEN HAAG OPPERDRIET 1882
Levert op **afbetaling:**
KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
Complete Woning-Inrichtingen
Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

Voor hen die NA 1 OCTOBER e.k. als lid dezer Vereeniging toetreden, geldt de contributie van het loopende jaar ook voor het volgende (1924).

VERBETERING

Indische Kunstavond

te geven door „Boeatan“ op **Vrijdag 12 October**, om 8 uur in **Hotel „Witte Brug“**.

PROGRAMMA:

1. *Levende Beelden, op de Indische Kunstnijverheid betrekking hebbend.*
2. *Verzen van Noto Soeroto, door Mevr. Mies G. Zwiertzina voorgedragen.*
3. *Aria's uit de opera „Attima“ van Constant v. d. Wall door Mej. Loulou Thomas gezongen. Begeleiding van den heer G. Giltay.*
4. *Vier Maleische liederen van Constant v. d. Wall, gezongen en gedanst door Mevr. Léonie v. Noorden, die deze instudeerde te Batavia, onder leiding van Raden Kodrate, dansleeraar aan de S.T.O.V.I.A. Begeleiding van Mevr. P. Lange-Rijkmans.*

Toegangskarten van **f 2.-** en **f 1.50** verkrijgbaar bij „Boeatan“ Heulstraat 19, Den Haag en aan de Witte Brug.

Giften voor „Noodlijgend Japan“.

J. E. v. O.-v. S., Utrecht **f 10.-**
De postwissel overgemaakt aan den Penningm. van het Cen. Ned. Comité, Ramp Japan 1923.
Secr.-Penningm.

Zuid-Nieuw-Guinea herleeft! *

't Is met weemoed en dankbaarheid, dat ik (n.l. Pr. Vertenten in de „Java-Post“ van 20 Juli j.l.) in het begin van dit artikel den naam neerschreef van wijlen Resident C. Lulofs, een karakter met groote qualiteiten, een superieuren geest, een geboren bestuursman. Een zijner laatste daden is geweest: den grooten stoot te geven voor de herleving, van welker begin wij nu reeds de blijde getuigen mogen zijn.

Eind 1920 kwam Resident Lulofs voor 't eerst op Zuid-Nieuw-Guinea. Hij zag, dat er ingegrepen moest worden en talmde niet. Hij stelde de hooge Regeering voor, dat een verlegenwoordiger der Missie met Haar en hem in eene conferentie de middelen bespreken zou, om zoo mogelijk den stam der Marind-anim nog van den ondergang te redden. De Hooge Regeering bleek het met het plan der Missie eens en de zoo hoog noodige hulp werd toegezegd.

Dat in den beginne nog niet met het zoozeer door hem verlangde „feu sacré“ werd aangepakt, lag niet aan Resident Lulofs, o neen! Zuid-Nieuw-Guinea ging hem niet uit de gedachte en nog kort vóór zijn verscheiden schreef hij aan ondergeteekende: „Pastoor, nu krijgt U een mobiel ambtenaar!“ Daarmee bedoelde hij den tegenwoordigen Gezaghebber, den W. E. G. heer A. J. Wenting. Het pleit wel voor de onverwoestbare energie van dezen ambtenaar, dat hij — die reeds bij zijne aankomst op Merauke getroffen werd door het verlies zijner dierbare echtgenote — toch met zooveel kracht het vele werk hier aanpakte.

Weltra kwam hier als Assistent-Resident de

* Wat zou wijlen de heer P. J. van Houten, die zomenigmaal een lans voor Nieuw Guinea brak, zich hierover verheugen. Red. Comm.

BESCHIKBAAR.

PFAFF naaimachines
zijn de beste. — Alleen verkrijgbaar bij
A. J. MEERPOEL
DEN HAAG Prins Hendrikstraat hoek Roggeveenstraat Telf. M. 4953.
DELFT Binnenwatersloot 28 Telf. 886.
Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale vakkundige ombalkeering van Naaimachines voor Indië.

W. E. G. Heer K. C. H. van Haastert, een chef in den besten zin van het woord: en beiden togen nu aan het werk, elkander wederkeerig aanvullend en waardeerdend. Door hun toedoen werd de kranige en voortvarende hulpbestuurder F. C. Marks van Toera (Merauke-Rivier) naar Okaba overgeplaatst en zou in die afdeeling hunne plannen uitvoeren. Meer dan woorden zullen hier feiten spreken:

1°. In den tijd van ruim één jaar werden alle door de kustbevolking reeds meer dan 1100 gezinswoningen gebouwd. Dat is een forsche stoot in de goede richting van dit land, waar juist de lichtzinnige opvattingen op moreel gebied de oorzaak waren van zoo vreeselijke fysieke verwoesting. Kleine kampongs, in elkaars nabijheid gelegen, werden op de meest geschikte punten verzameld.

2°. De inlandsche bevolking hielp ook materialen verzamelen, noodig voor den bouw van scholen en goeroehuizen. Acht scholen met ongeveer 350 leerlingen zijn reeds in vollen gang.

Hoofddoel dier schooljes is niet zoozeer geleerden te maken, als wel de kinderen op te voeden, ze vooral — naast goede manieren en wat Maleisch — te leeren: liefde voor reinheid en arbeidzaamheid. De Kaja-kaja is een landbouwer, een tuinier in hart en ziel, hij moet dat blijven. Het Bestuur verlangt daarom ook, dat elke school een schooltuin heeft. Drie scholen hebben dit jaar zelfs onder leiding van den Broeder een rijstveldje aangelegd, waarop nu de padi reeds te rijpen staat.

3°. Aan Dokter M. Thierfelder, die speciaal hier kwam met de opdracht, de venerische ziekten der Inlandsche bevolking te bestrijden, werd evenals aan den Gouv.'s Arts M. Soeprapto, die in Merauke zelf een groot deel der zieke Kaja-kaja voor zijne rekening neemt, alle mogelijke hulp geboden. Die goede samenwerking is in alle opzichten verbluffend. Reeds honderden zieken vertrokken van Merauke. Ook voor Dokter Gnopus, die vóór de verkenning van den toestand hier kwam en op wiens advies en voorlichting werd doorgewerkt, zullen deze berichten bijzonder verheugend zijn.

Dokter M. Thierfelder heeft reeds zware patroniëles achter den rug, die noodig waren voor de verkenning van het terrein. Momenteel is hij in het Okabasche. Het pleit wel voor hem, dat zijn patiënten hem „vader“ noemen. Wij moeten den Geneeskundigen Dienst dankbaar zijn, dat hij ons een man stuurde zoo gansch berekend voor dit werk. Dokter M. Thierfelder kwijt zich van zijne taak met eene energie, een takt en liefde, die ieders bewondering afdwingt.

4°. 't Was hier in menig opzicht een Augiasstal, daaraan wordt nu streng de hand gehouden en sommige zijn verscherpt.

De ruilhandelaars en handelaartjes waren hier in den loop der jaren op heel de kust neergestreken. Enkele goede niet te na gesproken, was hun invloed alles behalve verheffend. Zij woonden letterlijk overal tusschen de Kaja-kaja's in. In een dorp van nog geen driehonderd inwoners heb ik dertig huizen van zoogenaamde „orang dagang“ geteld. Ik zeg niet zonder reden zoogenaamde. Daar waren er bij, die heel hun rijkdom aan ruilartikelen gemakkelijk in een petroleumblik konden pakken! Ik heb er één gekend, die niets bezat dan een paar kippen en wat potten en pannen; een ander, wiens eenig bezit bestond uit een stel honden, magere scharminkels — één oor naar boven en één naar omlaag —; samen gingen zij op kangoeroejacht, hun eenig middel van bestaan! De bevolking werd op allerlei manieren lastig

1) Zooals men weet kende de Kaja-kaja alleen mannen- en vrouwenhutten.

2) Er waren er, — 't was toen nog in den tijd der smeltochten, — die ruilartikelen meegaven aan de snellers, vooral tabak, om voor hen en passant paradijsvogels te ruilen!

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf **f 15.-**
Gramophoonplaten vanaf **f 1.50**
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en practische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
 Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

gevallen en bedrogen. Honderden varkens werden aan de Kaja-kaja's uilbested om ze vet te mesten. Daarvoor kregen de menschen soms een deken of wat tabak; was het beest groot en vet, dan werd het opgeëischt en alleen de kop was voor hem, — meest voor haar, — die het beest had verzorgd.

Al de ruilhandelaren zijn nu op de voornaamste punten — in de nabijheid der hoofdkampongs — geconcentreerd. Van daar uit kunnen zij in de andere dorpen de copra ophalen, maar daar wonen, mogen zij niet meer. Dat was geen kleine verlichting voor den man van het land!

Al dat vele werk, met de vele moeilijkheden en onaangenaamheden daaraan verbonden, zou menig ander hebben afgeschrikt; eer aan hen, die hier in korten tijd zooveel tot stand brachten!

Stilaan komt er ook ommekeer in de harten en de gemoederen. Hier, als overal, is vooral de jeugd voor verandering vatbaar. Den laatsten tijd zijn vele jonge huwelijken gesloten en vruchtbaarheid komt eindelijk weer als een zegen over Z.N. Guinea; vooral is dit opvallend in de afdeeling Wendoe en in den eersten kampong, die de Missie reeds jaren geleden in de nabijheid van Merauke begon.

Wel hopen en vertrouwen wij, dat te gelegener tijd de Regeering ook een uiterlijk bewijs van waardering niet zal onthouden aan hare ambtenaren, die zich in dit afgelegen land met zooveel ijver kwijten van hunne zware taak.

Merauke den 31 Mei 1923.

Een Indisch Beroepstooncel.

Het plan-Feith levensvatbaar?

Jan Feith breekt in De Indische Post een lans voor een Indisch beroeps-tooneel, dat, door uitzending van steeds versche krachten — „sterren” bijzaak, „combinatie” hoofdzaak, — naar hij zegt uit Nederland moet worden gestuurd. Hij heeft hierover met jhr. van Riemsdijk van gedachten gewisseld en deze schrijft den heer Feith o.m. als volgt: „Het mij (dus) volstrekt niet onmogelijk, op geregelde tijden een goed geoutilleerd en goed geleid tooneelgezelschap uit Holland naar Indië te zenden, met een repertoire, dat uit artistiek en financieel oogpunt gedurende het laatste seizoen in Nederland succes heeft gehad. Wat zou men echter daarvoor in Indië over hebben?” (Curs. van mij).

Ik veroorloof mij dit gedeelte uit 's heeren van R.'s schrijven eens van meer nabij te beschouwen. Want in het licht van deze dagen is dat toch zeker wel geoorloofd. De schrijver steunt in zijn beschouwing, „dat het niet onmogelijk is op geregelde tijden een goed geoutilleerd en goed geleid tooneelgezelschap uit Holland naar Indië te zenden”, op een aantal gunstige resultaten door Louis Bouwmeester en De Vries met hun gezelschappen in Indië verkregen. Inderdaad, die heeren schijnen daar „zaken” te hebben gedaan en in zooverre kan ik mij voorstellen, dat de heer van Riemsdijk sympathiek tegenover de herleefde idee staat, hoewel ik, in principe ook voor het plan, het optimisme van den heer van R. toch niet deelen kan. Want de tijden waren toen geheel anders dan nu — dit moeten we niet vergeten — en wat toen ten koste van groote sommen gelds mogelijk was, mag thans stellig wel zeer ernstig worden overwogen en misschien zelfs wel in twiëfel worden getrokken. De kosten van overtocht reeds alleen vormen een burgermans vermogen; ze zijn zowat verdubbeld, om van andere onkosten nog maar te zwijgen en de vraag onbesproken latende, „waar dit geld gevonden zou kunnen worden?” acht ik het niet van belang onthout na te gaan of de economische toestanden in Indië van het heden, hoop geven, dat zij die zooveel grootere onkosten niet alleen zullen dekken, maar deze zelfs in die mate zullen overtreffen, dat men van een „winstmarge” zal kunnen spreken. Aan het Indische publiek, dat, evenals — gebukt gaat onder den invloed van den malaisietoestand, die toch het geheele wereldbudget drukt, kan zich dat publiek de weelde veroorloven een „goed geoutilleerd gezelschap” in Indië te staansgelegenheid te verzekeren? Een mislukking moet uitgesloten zijn, zoodat het hier dus gaat om de volstrekte zekerheid van slagen. En zoo ja, is dat publiek in staat dit te doen op een wijze, zoodat de heer Feith zich dat voorstelt? D.i. door een Indisch tooneelverbond (dat nog niet bestaat in weerwil van jarenlange plannen om tot een oprichting ervan te komen), dat den overtocht zou moeten

garandeeren? En gesteund, gelijk de heer van Riemsdijk vraagt en door mij hiervoor opzettelijk werd gecursiveerd: „Wat zou men in Indië daarvoor over hebben?”

Ziet, ik ben voorstander van een goed beroepstooncel in Indië, doch ik ben gelijktijdig niet blind voor de mogelijkheden, die tot mislukking leiden. Want dit tot nieuw leven gewekte plan heeft een precedent, dat thans wél tot ernstigen twiëfel stemt. Onder de eerste gezelschappen n.l. die Indië bezochten, nam. dat van Kimmel, dat in 1908 — ik was toen in Indië — uitkwam, een eerste plaats in. Goed gefinancierd beschikte het over krachten als Jan Musch en Louis Chrispijn Sr. 't Was, als geheel, een goed gezelschap en beoogde door gestadige uitwisseling van krachten met het Moederland frisch te blijven, wat een hoofdvereischte voor den troep is. Het noemde zich dan ook — en terecht — het „Eerste Nederl. Indische Tooneel”. Maar, de verschillende oorzaken onbesproken latende, dit gezelschap hield het niet. Het stierf, na p.l.m. 1½ jaar een ontijdige dood, niettegenstaande het alles mee had. Goede schouwburgers (over het algemeen athans), een gevarieerd repertoire en... last not least de sympathie, dus de belangstelling van de Indische gemeenschap. Het Indische publiek, gepolst om de oprichting van een tooneelverbond, of iets in dien geest, door bijdragen te stemmen, toonde zich afkeerig. Het Verbond kwam dan ook niet tot stand en het is tot op heden niet gekomen, wat psychologisch verklaarbaar is in een land met een zoo voortdurend en betrekkelijk snel wisselende bevolking, gelijk wij die in Indië kennen.

Dat tooneelverbond, dat er nog niet is, kan dus de zaak ook niet regelen in Indië, zoodat een in Indië „gastgevend” gezelschap, welk ook, bij aankomst en gedurende zijn geheele tournee er precies voor staat als zooveel jaren geleden alle vorige gezelschappen, t.w. zelf aanpakken, terwijl ook door afwezigheid van een bond zoo-goed-als het gedachte uitwisselings-systeem vervalt, te meer nog wijl de gezelschappen onderling het op dit punt nimmer eens schijnen te kunnen worden.

Dit geheele, vaag omlijnde plan-in-opzet van de heeren Feith en van Riemsdijk lijkt mij een „ideaal” en het draagt alle sporen van onbezonnenheid en weinig „terrein”-kennis. En ik blijf zeer sterk betwijfelen, of het wel ooit op deze basis tot e... lling zal kunnen komen, niet zoozeer omdat het p... l deugt, maar omdat de Indische gemeenschap te klein is en aan té veelvuldige mutaties blootstaat, om een béétje grootsch opgezet plan — als eenheid — te schragen. En dit lijkt mij toch vóór alles noodig.

P. J. ZÜRCHER Jr.

Java, een unicum in de wereld. 1)

Er zijn duizende Nederlanders, die nog nooit hemerkt hebben, dat hun land met zijne uitgestrekte polderstreken een eenig figuur maakt in de wereld. Men vindt dezulken zelfs meer dan genoeg in Amsterdam en Rotterdam, in de enlanden van Friesland, enz., waar ze toch rondom in het poldergebied zitten.

Evenzoo bestaan er talrijke menschen, die jaren en jaren op Java hebben dorgebracht en nooit ontdekten, dat ook dit land nagenoeg een éénig figuur maakt, in een ander opzicht.

Java is namelijk het eer ge dichtbevolkte gebied vlak bij den Evenaar. Wie een globe neemt en zijn oog rond laat gaan langs den Equator, vindt daar wel in den regel een grooten rijkdom van plantengroei, maar niet van menschen.

In Amerika is het zelfs al heel droevig gesteld; het Andes-gebied van Ecuador, Columbia en Peru is nog eenigszins bevolkt, maar in de groote vlakke der Amazone woont bijna niemand.

In Afrika is, sinds Stanley's beroemde reis, het Congo-gebied nog wel meegevalen, maar dicht bevolkt is het toch ook lang niet, en het hooge land naar den kant van Zanzibar, dat nu geheel Britsch is, evenmin.

In Azië zijn al onze zoogenaamde „Buitengewesten” matig of slecht bevolkt. Achter-Indië eveneens. Ceylon met zijn 4 miljoen bewoners op een terrein van nagenoeg tweemaal Nederland, kan ook nog lang niet tegen Java op. Alleen de Zuidpunt van Voor-Indië kan als concurrent gelden, maar die ligt toch altijd iets verder van den Evenaar dan Java;

1) Ontloend aan Handelsberichten.

**GROTE SORTERING
 LINGERIE EN
 HUISHOUD-
 GOEDEREN**

**INDIESE UITRUSTINGEN
 HUWELIKSUITZETTEN**

V.S.

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

**HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosh. invl.)
 FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN**

P. VAN DEN BRUL
Veenestraat 15 Den Haag

Amsterdam, Hoorn, Lelouard, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding

Speciale afdeling voor

Kleding naar Maat

M. DIJKERMAN,

Schoenen naar maat in de beste uitvoering
 zeer gemakkelijke en elegante modellen.
 — Verzending naar Oost- en West-Indië. —

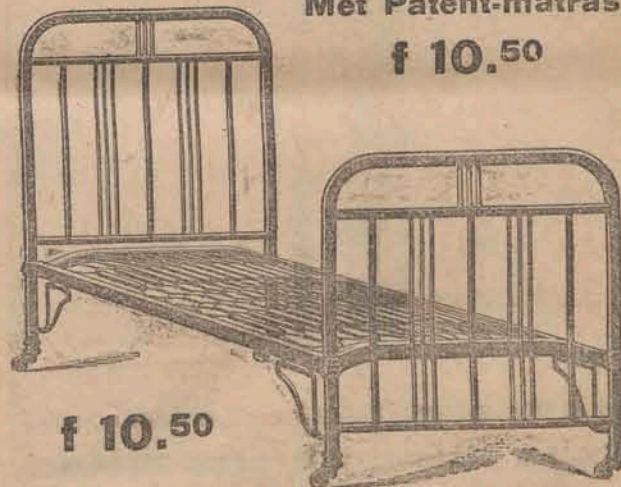
Fred. Hendriklaan 198
Den Haag — Tel. Schev. 1384.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Met Patent-matras

f 10.50

f 10.50

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

**DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.**

BALARTIKELEN.

BESCHIKBAAR.

ROVER LEVERANCIER OSMOND
OOST EN WEST

RIJWIELEN
BIJ
J. H. C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR
ALL STEEL OOST EN WEST BATAVIER

Nieuwe BERRY Modellen
RIEMSCHOENTJES

Lak . . .	f 14.50
Suède . . .	f 14.50
Goudleer . . .	f 13.50
Glacé . . .	f 13.50
Linnen . . .	f 6.50
Satijn . . .	f 14.50

Vraagt onzen Catalogus 1923 met 84 photo's
onzer nieuwe Schoenmodellen

Geregelde export naar Indië. Vele tevredenheids-
betuigingen van eerste families ter inzage.

H. HESSELS & ZOON
Piet Heinstraat 115 Den Haag

STENDERT BRUIN
VALERIUSSTRAAT 70-72 LUBECKSTR. 31
DEN HAAG

Manufacturen
Lingerieën
Bonneterie
Tricot Onderkleding
waaronder
Janssen & Tilanus
Vriezenveen

**Dames-
Confectie**
met speciale
Maatafdeeling

FILIAAL: Neptunusstraat 76-78, SCHEVENINGEN

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50
Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
Prins Mauritsplein 3
(Plantsoengedeelte)
(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61
LAGE VASTE tarieven

zij begint bij 8 gr. breedte, terwijl Java daar ongeveer eindigt.
We kunnen dus, zonder enig gevaar van tegen-
spraak constateeren: dat Java het eenige dicht-
bevolkte plekje ter wereld is met een echt-equato-
riaal klimaat. Nergens elders vindt men zoo talrijke
millioenen menschen opeengedrongen op een ter-
rein, dat zóó weinig verschil kent tusschen zomer
en winter.

Dit is een zeer belangrijk feit; het geeft bijzon-
dere voordeelen en ook eenige bijzondere nadeelen.
De voordeelen betreffen vooral de plantenwereld.
Er zijn eenige gewassen, die alleen vlak bij den
Evenaar goed kunnen gedijen, namelijk de fijne
specerijen, de echte lekkere koffie, de kina, de
rubberboom en de cacao.
Voor die gewassen heeft Java dus een bijzonder
bevoorrechte positie; uitstekend klimaat naast
ruime keuze van arbeidskrachten.
Voor de kina heeft het van die positie een schit-
terend gebruik gemaakt; zooals ieder bekend is,
staat het in de productie van dit onmisbare artikel
verreweg bovenaan, ja, heeft het feitelijk nagenoeg
een monopolie daarin.

In den regel wordt dit toegeschreven aan de uit-
stekende cultuur onder Hasskarl, Junghuhn, Van
Gorkom en Bernelot Moens.
Aan de groote verdiensten van deze mannen wil-
len wij niets afdoen, maar zij zouden zelf wellicht
de eersten zijn om te erkennen, dat de omstandig-
heden bovengenoemd ook belangrijk hebben mee-
gewerkt, dat zij dus noch op Ceylon, noch in het
Peroeaansch vaderland van den kinaboom zulke
resultaten zouden bereikt hebben.

Met de cacao is het tot dusver nog niet zoo ge-
gaan. De cultuur daarvan is op Java nog altijd vrij
onbeduidend, wat de hoeveelheid betreft, veel ge-
ringer dan in het Zuid-Amerikaansche vaderland
en óók minder dan op de eilanden in de bocht van
Guinea (speciaal San Thomé). Wat is de reden?
't Is hier juist omgekeerd gegaan als met de kina:
de cacao-cultuur is op Java behandeld als een nood-
hulp ter vervanging der door ziekten geteisterde
koffieteeft. Op de cacaoplantages van Midden-Java
werden muskaatnotenboomen, kapokboomen, hevea
en robusta-koffie tusschen geplant, zoodat men in
de wandeling gekscherend sprak van „kruideniers-
winkels“. Gelukkig begint men geleidelijk verande-
ring te brengen en de cacao-boomen te behandelen
zooals het behoort, maar een groote vlucht neemt
de cultuur nog altijd niet. In Oost-Java, waar ze nog
het meest rationeel was aangepakt, is ze zelfs groo-
tendeels weer verdrongen door de hevea, tijdens de
rubber-woede.

Zoodra men zal besuitten de cacao-cultuur met
vollen ernst in 't groot te ondernemen, moet Java
kans hebben, een voornaam productieland daarvan
te worden en dat zal wezen, zoodra men met andere
culturen in groote moeilijkheden geraakt. Dan kan
de cacao-boom redding brengen, beter dan hij inder-
tijd deed, toen de koffietuinen door de bladluis be-
dorven waren.

Dr. W. Roepke, directeur van het Proefstation
Midden-Java, verklaarde onomwonden (in 1917),
dat hij de cacao-cultuur niet ongunstig inzage. „Java-
cacao“ zegt hij in No. XI van de serie „Onze Kolo-
niale Landbouw“, „is altijd een gewild artikel ge-
weest, wat al blijkt uit de bevredigende en zeer
stabiele prijzen, die dit product sedert jaren op de
wereldmarkt behaalt.“ En verder: „Rubber en koffie
zijn aan sterke prijsschommelingen onderhevig, de
cacao daarentegen niet, zoodat weer meer aandacht
aan deze cultuur zal worden geschonken, wanneer
wij een periode van dalende rubber- en koffieprijzen
beleven, die stellig niet uit zal blijven.“ Wat de
ziekten in de cacao betreft, is men op Java gelukki-
ger geweest dan in Suriname, etc.; Dr. Roepke
noemt alleen de mottenplaag en de helopeltis en
getuigt, dat die al veel van hun betekenis hebben
verloren.

Dat intusschen Java in de cacao ooit een figuur
zou maken als in de kina, gelooft niemand; daar-

BESCHIKBAAR.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA RIJWIELEN
RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

voor vindt men voorloopig te weinig ruimte, want
de cacao-boom moet groeien in de lage streken, waar
al zowat alle grond in gebruik is.

Voor de rubber biedt Java óók een prachtige ge-
legenheid, met alle vereischte natuurlijke condities,
benevens een ruime keuze van werkkrachten. De
concurrentie gaat weer alleen tegen landen als Ma-
lakka, Sumatra, Ceylon en Zuid-Indië, die dicht bij
den Evenaar liggen, en Java moet die concurrentie
goed kunnen volhouden om de goedkoopere ar-
beiders.

In de specerijen is Java vroeger altijd bekend ge-
weest om de peper; tegenwoordig hoort men haast
niet anders dan van „Lampongs“ en „Atjeh“ en
„Malabar“ en „Malakka“. Misschien is er op Java
tegenzin wegens de oude dwangmethodes, maar
anders zou er toch zeker ook voor peper en muskaat-
noten, etc. nog wel een goede toekomst zijn. Klimaat
en bodem staan niet achter bij die van Sumatra;
met werkkrachten zou men weer goed kunnen con-
curreren.

Voor de koffie heeft een land als Java al dadelijk
met veel meer mededingers rekening te houden, om-
dat zij groeien kan tot goed en wel bij de keer-
kringen. Evenwel heeft Java altijd uitgemunt door
den fijnen smaak van zijn product. Ook wanneer,
zooals tegenwoordig, de koffie van Java bijna geheel
afkomt van de nieuw geïmporteerde grove Robusta-
plant, dan overtreft ze toch in kwaliteit, in aroma,
die van Santos. Java moet (ook in verband met de
goede wetenschappelijke zorgen vanwege de regeer-
ing, etc.) steeds een belangrijk en goed koffieland
kunnen blijven. Dat het tegenwoordig in kwantiteit
van productie lang niet voorop is, zal, behalve aan
de bekende ziekten en plagen, wel liggen aan den
tegenzin, bij de bevolking gewekt door vroegere
dwangcultuur. Dit wrekt zich, evenals bij de spe-
cerijen. En zoo kan Java hier dan niet goed pro-
fiteeren van zijn voorsprong door bevolkingsdicht-
heid.

Voor de suiker is een ligging dicht bij den Evenaar
volstrekt niet noodig en voor de thee nog minder.
Daarom zal Java voor deze producten altijd een zeer
uitgebreide concurrentie hebben; ook van landen
met dichte bevolking en ruime keuze van werk-
krachten, zooals b.v. Bengalen¹⁾ en de Sandwich-
eilanden en de Kaskarenen voor rietsuiker; geheel
Engelsch-Indië, Zuid-China en Japan voor de thee.
Om voor deze artikelen een goede plaats te behou-
den, moet dus wel bijzondere inspanning noodig zijn
en die heeft men dan ook gezien, bijzonderlijk bij
de suiker.²⁾

Is de unieke positie van Java merkwaardig om
haar gelukkigen invloed op sommige cultures, ze
is ook van groot belang om haar invloed op de men-
taliteit der bevolking, en hier liggen hare nadeelen.

Eén van de grootste gebreken der bevolking van
Java is haar gebrek aan economischen zin. Dat er-
kennen zelfs hare beste vrienden en verdedigers.

De oude klacht over de „luiheid van den Javaan“
is wel bijna algemeen verstomd, maar over zijne
zorgeloosheid, zijn afkeer van sparen, wordt alge-
meen geklaagd. En bij de vele pogingen tot verhef-
ping en ontwikkeling der inlandsche bevolking, die
vooral in den modernen tijd van „het ontwakken van
Indië“ worden ondernomen, behooren ook de plan-
nen voor bevordering van spaargelegenheden, voor
coöperaties, etc. Maar het succes daarvan is tot dus-
ver nog niet groot, behalve op zeer enkele plaatsen.
En dat is geweldig jammer, want zonder stevig
economisch fundament kan geen maatschappij eenig
zelfstandig bestaan hebben; alle medezeggenschap
en zelfbestuur en hoogere ontwikkeling blijft dan
min of meer in de lucht hangen.

¹⁾ De Bengaalsche suiker komt weliswaar niet op de
wereldmarkt, maar werkt concurrerend voor de Javasuiker
in Engelsch-Indië zelf.
²⁾ Op de laatste Utrechtsche Jaarbeurs had het Koloniaal
Instituut zeer duidelijk (met hoopjes suikerklontjes) de
productie per M². voorgesteld; Java kwam voorop, maar
werd dadelijk gevolgd door Hawaï, dat op den keerkring ligt.

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
DEN HAAG bij het Stadhuis

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

Zeer belangrijk is dus de vraag: of men door de inspanning van het Nederlandsche gouvernement van het Indonesische vereenigingsleven (Boedi Oetomo, Sarekat Islam, enz.) den inlander zal kunnen leeren sparen en eenige economische zelfstandigheid doen bereiken?

Niemand zal die vraag met zekerheid kunnen beantwoorden; van hen, die er zich aan wagen, zal de een misschien zeggen: „hij leert dat nooit” en de ander: „hij kan alles leeren”. Maar wie letten wil op de unieke positie van Java, zal begrijpen, dat er één bezwaar is, dat altijd in den weg zal blijven staan. Vele miljoenen Indonesiërs op Java leven in een klimaat, dat absoluut geen winter kent. En de fabel van Lafontaine over de krekels en de mier verkondigt ons reeds van ouds de waarheid, dat juist de winter de sterkste factor is tot bevordering der spaarzaamheid. Bij alle pogingen daartoe zal dus het gematigde klimaat een hinderpaal blijven. Ook bij de grootste inspanning en de beste methodes zal het hoogstwaarschijnlijk onmogelijk blijken, den Javaan het economisch peil te brengen van de volken der gematigde luchtstreek. Hij zal altijd moeten blijven achterstaan, niet enkel bij Nederlanders, Engelschen, Amerikanen, enz., maar ook bij Chinezen, Bengaleezen, Philippino's van Luzon, en Arabanen. Dit is een vrijwel vaststaand feit, dat men altijd voor oogen zal moeten houden om tegen al te groote teleurstellingen gewapend te zijn.

Van een algemeen menschelijk standpunt is dit bedroevend, daar het een bereiken van een algemeen behoorlijken trap van welvaart haast onmogelijk doet schijnen. Van speciaal Nederlandsch standpunt geeft het dezen troost, dat de Indonesiërs van Java niet licht de Nederlandsche voogdij zullen kunnen missen. Immers, een volk, dat economisch zwak blijft, kan niet op eigen beenen staan.

Het nadeel, dat de unieke positie van Java moet opleveren op hygiënisch gebied, is zeker ook de moeite van 't bespreken waard.

C. t. L.

Overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een zaaiër ging uit om te zaaien . . .

In het jubileum-nummer van de *Locomotief* brengt de heer W. A. Pénard, bekend uit zijn artikel over een in Indië op te richten „Middenpartij”, in een warm gesteld woord in herinnering wat in Indië Duitsch is geschied tot in de buitenste oorden van den archipel:

Indië viert thans feest. Allerwege zullen in dit uitgestrekte land, dat een oppervlakte van half Europa beslaat, de vlaggen wapperen, kanonschoten roderen en vreugdeliederen luide opklinken ter ere van Haar, die thans vijf en twintig jaren de Engels van het bewind in handen heeft.

Er is reden voor dit vreugdebetoon. Niet alleen voor den Hollander uit het Lage Land aan de zee, met trots en dankbaarheid kan terugzien op den spoed en de ontwikkeling, welke Nederland in deze jaren verwierf, doch ook en in even groote mate voor den bewoner van Indië, voor de gansche bevolking van het groot-Nederlandsche Rijk, hetwelk in die periode ontstaan en tot rijken bloei gebracht is.

Voor vijf en twintig jaren mocht deze aanduiding niet op ons Indië toegepast worden. Wel werd men de uitgestrekte Archipel op de wereldkaart reeds aangeduid als Nederlandsch bezit, doch voor een groot deel was dit slechts in naam, omdat wij maar alleen de uiterlijke kenteekenen van ons schijnbaar handhaafden tegenover al te ondernemende Nederlanders, doch inderdaad geen macht uitoefenden. Thans is dit anders. De Hollander is zich ten zichte van zijne tropische bezittingen van twee

feiten diep bewust geworden; van zijn kracht, om over al die honderden eilanden, in heel dat wijde, veronachtzaamde gebied zijn gezag daadwerkelijk te vestigen en te handhaven, maar daarnaast ook van de hooge plichten, welke deze heerschappij hem oplegt.

Door dien gelukkigen samengang van machts- en plichtsbefel kan het beeld van deze periode, dat later in het gouden boek der historie zal worden geschetst, de schoonste bladzijde vormen van onze gansche nationale geschiedenis, waardoor de komende geslachten even fier zullen zijn op den eere-naam *Hollander*, als wij ons thans gevoelen als nazaten van een Coen, de Ruyter en Tromp. En terecht! Want in géén tijdperk der historie is door het kleine Nederland zulk een geweldige machts-uitbreiding verworven als in de eerste helft van deze kwarteeuw kon geschieden onder de bezielende leiding van *Van Heutsz* en zijne jongeren; terwijl er tevens — verheffender gedachte — geen tijdsbestek is aan te wijzen, waarin de *Hollander* méér en beter heeft tot stand gebracht tot heil van het volk, dat wij onder onze leiding kregen.

Men zal — nu het meer en meer politieke zede begint te worden om slechts smalend te spreken over Holland's koloniale politiek en het zoeklicht der afbrekende critiek uitsluitend te richten op de begrijpelijkerwijze óók begane fouten — van zekere zijde natuurlijk schamper oordeelen over het jingoïsme, dat uit zulke woorden zou blijken. Doch niet alzo de eerlijke beoordeelaar, die wellicht zijne onafhankelijkheidsaspiraties bereikbaar acht juist door den grootschen vooruitgang, in Indië in deze 25 jaren te constateeren, doch die tevens weet, dat het grootendeels Holland's werk is geweest, waardoor deze ontstaan is. Evenmin de kenner van het land, die, vrij van kantoorstoel of redactiekruk, de uitgestrekte nieuwe Buitengewesten in al de ellende hunner toenmalige omstandigheden heeft leeren kennen bij onze eerste machtsoplegging, en die nu, eerlijk en onbevooroordeeld, den invloed van deze gezagsuitbreiding weet na te gaan. Hij moge van oordeel zijn, dat ook die sinds kort opgerichte streken thans de kracht hebben om op eigen beenen te staan — de erkenning van de zegenrijke gevolgen van onze komst in die opengebroken gebieden zal hij daarom toch niet verzwijgen. En wie niet tot het vergelijken van voorheen en thans in staat is? Hij reize eens van Kota Radja door de groote Atjehsche kustvlakte naar het bloeiende cultuurgebied, vandaar, door het als bij tooverslag tot nieuw leven gebrachte Simeloengoen over het wonderschoone Tobameer en de Toba-hoogvlakte naar het nu gezonde, voor enkele jaren nog moordende Siboga; hij vervolge dan zijn reis naar het sprookjesland der Padangsche Bovenlanden, naar het diep in de bergen verscholen Korintji, of trekke van Benkoelen dwars over den breeden Sumatra-romp naar het nijvere Palembang. Beter nog — hij doorkruise Borneo eens, dagen en weken lang het binnenland in; hij ga van Makasser door de Goasche en Boegineesche landen — eertijds slavenlanden onder een despotisch, vexeerend vorstenbestuur — naar de heidensche Toradjalanden, tot diep in het gebergte rondom de 25 jaren geleden met levensgevaar bereikte Towoeti- en Matana-meren; hij beschouwe de reeks van eilanden, welke zich Oostwaarts van Java uitstrekt — het kunstzinnige Bali, het onderdrukte Lombok, Soembawa, Flores, en verder tot voorbij Timor; of hij doorkruise de groote Alfoeren-eilanden Ceram en Halmahera, om ten slotte te eindigen op het woeste Nieuw-Guinea, waar bestuur en zending iederen dag hun bemoeienissen verder het binnenland uitstrekken — hij beschouwe het gansche nieuwe Grooter-Nederland van Sabang tot Merauke in alle richtingen! Overal zal hij vinden een rustige, gezeten bevolking, onder leiding van een toegewijd ambtenaarskorps zich ontworstelende aan de overblijfselen van vroeger wanbestuur; allerwege tot in de verste uithoeken, zal hij getroffen worden door de kenteekenen van nieuwe, ongedachte welvaart en de talrijke uitingen van over-

GROOTE MARKT 28 DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

— onmisbaar „De Ind. Rijsttafel” door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst”, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek *Vraag en Aanbod* in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË

OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

BESCHIKBAAR.

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

SCHOOL OF ENGLISH

Geleenstraat 118 Weteringkade DEN HAAG

UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172

SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11-12 u. 's-Avonds 9-10 u.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f.1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelf-onderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.

TOLSTEEGSINGEL O.Z. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

RESTAURANT „KUMMER”

Juliana van Stolkergraan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

heidsbemoeyenis opmerken, waardoor de verdere geestelijke en stoffelijke ontwikkeling van land en volk bevorderd wordt.

Het is niet iedereen gegeven, deze overtuigende kenteekenen van Holland's zegenrijk bewind in die nieuwe gebieden zelf waar te nemen. Doch wie het *Indisch Gedenkboek*, dat thans wordt uitgezonden, rustig doorleest, zal evenzeer onder impressie geraken van het geweldige nationale werk, in deze 25 jaren door den Hollander in Indië verricht. Men begrijpe, waar men wil: de bijdragen over land en volk, waar de heer Kamil spreekt van het Javaansche gezin, *Nawawi* over de Sumatranen; de uitgebreide beschouwingen, door den heer *Knaap* gewijd aan de Buitengewesten, door de H.H. *du Marchie Servaas*, de *Keizer* en *Meyer Ranneft* aan de agrarische belangen van het Javaansche volk; het omvangrijke overzicht van het Indisch Onderwijs door *dr. Nieuwenhuis*, of de wetenschappelijke studies, waarin *dr. de Waart* en *Huizinga* spreken van onze medische taak, *dr. v. Hall* over de bestrijding van plantenziekten of *dr. Bubberman* over het veeartsenijkundig werk; het groote overzicht omtrent den economischen toestand der bevolking, door *dr. Boeke* bijeengebracht; de beschrijving van het irrigatiewezen door *ir. Blackstone*, van den aanleg der verkeerswegen door *ir. Cramer*, de uitgebreide studie van den heer *Reitsma* over spoor- en tramwegen... Of wel men volg den heer *mr. Schrieke* in zijn klare uiteenzettingen betreffende de Indische politiek, den heer *Dwidjosewojo* in zijn betoog over het inheemsche vereenigingsleven, den heer *mr. dr. Schumann* in zijn schets van den Volksraad... wat men ook leest, uit al die talrijke bijdragen stijgt één blijde klank op, waarin helder en onmiskenbaar de dreun van den forsken stap weerklinkt, waarmee de ontwikkeling en beschaving thans allerwege deze landen binnendringt!

Het *Gedenkboek*, zoo luidt de opdracht aan Hare Majesteit, wil een blijk zijn van den geestelijken en stoffelijken vooruitgang, welke onder Haar zegenrijk bewind aan Indië ten deel mocht vallen. Het is méér geworden: het is een monument voor de stoere kracht en de onverwoestbare toewijding, waarmee de zonen van een weinig talrijke natie, in een gebied, vijftig maal zoo groot als hun moederland, in een beperkt aantal jaren een zoo zegenrijke ommekeer hebben voltrokken, als slechts zelden in de geschiedenis van enig land heeft plaats gehad! En wanneer dan straks het feestgejubel weerklinkt door geheel Insulinde, dan moge dat geluid ons dankbaar en fier stemmen, omdat wij weten dat er, dank zij Nederland, diepe grond is voor die feeststemming in het nieuwe Indische Rijk.

Doch daarnaast gaan onze gedachten ook uit naar hen, die zich niet kunnen mengen in het feestgevoel van de centra onzer samenleving en die toch verreweg het grootste aandeel hebben gehad in het werk, dat daarvoor thans zoo grootsche reden vormt. Naar hen, die op de eenzame posten in het verre binnenland, iederen dag opnieuw de zware pioniers-taak blijmoedig opnemen. Naar den ambtenaar, die als eenige vertegenwoordiger vaak, van Holland's macht in zijn uitgestrekt, geïsoleerd ressort, al zijn energie en toewijding geeft aan de voltooiing van den moeilijken bestuursarbeid. Naar den zendeling, die... gedreven door een schoon geloof — zijn levenswerk zoekt onder de meest achterstaande volksgroepen en zichzelf offert voor hun welzijn en verheffing. En ook naar de vrouwen, jonge, beschaafde Nederlandsche vrouwen, die blijmoedig hun man volgden op het pad van zijn plicht, om op die verre, vooruitgeschoven posten haar zwaar aandeel in het Nederlandsche werk te verrichten. Die allen vieren géén feest in deze dagen: zij zijn eenzaam, hooren geen blij gedruisch opklinken uit de stille der omringende rimboe, uit de woningen der hun toevertrouwd. En toch zijn zij het, die stille strijders voor Neerland's naam, die het meest de dankbaarheid en eerbied verdienen voor alles, wat thans

Hotel „de Leeuwerik”

KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM

TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang

CENTRALE VERWARMING.

J. A. VAN BRAKEL - UTRECHT

F. C. DONDERSTRAAT 22a

Pension voor geheele Families

PENSION-PRIJZEN NADER OVEREEN TE KOMEN

reden geeft tot feestelijke stemming.

En méér nog vallen te herdenken in een oogenblik van stil ontzag temidden der vroolijke woeling. Dat zijn de velen, die zichzelf geheel geofferd hebben op het altaar van onze koloniale plicht! De nu misschien reeds halfvergeten militairen en ambtenaren, die vielen in den harden strijd, welke onvermijdelijk was om tot dit tijdperk van vrede en vooruitgang te geraken. Ergens, in een eenzaam hoekje van de rimboe die met forschen greep geopende landen, liggen hunne graven... kleine, onbeduidende aardhoopen, met gras overwoekerd, temidden van het eenzame land. De namen van hen, die daaronder rusten, zijn reeds bijna vergeten — en toch... ieder die grafheuvelletjes, die steeds meer verdwijnen door de aantasting der Natuur, vormt een mijlpaal op den langen en moeilijken weg, welke naar Indië's grootsche ontwikkeling leidt! Naar hen gaan onze gedachten uit met diepen eerbied. Want zij zijn het kostbare zaad geweest, dat de Hollander, die uitging om vrede en welvaart te zaaien, heeft uitgestrooid in het vertrapte land, opdat de bevolking daar thans de rijke vruchten van moge plukken!

Na de vierde Bandoengsche Jaarbeurs.

De heer *S. A. Reitsma* schrijft aan de *Sum. Post* (van 27 Augustus): Zij, die na de eerste N. I. Jaarbeurs aan het instituut een kort leven hebben voorspeld, vergisten zich wel deerlijk. Ondanks alle sombere voorspellingen bleef zij leven en nu de vierde Jaarbeurs weer tot het verleden behoort, kan men constateeren, dat de vereeniging er beter voorstaat dan ooit te voren en dat de toekomst zich gunstig laat aanzien. De Raad van Beheer kondigde tegen het volgend jaar ook reeds de vijfde beurs aan, waaraan een theecongres en theetentoonstelling verbonden zal zijn. In het tentoonstellings-comité namen bereids de heeren Kroon, Bosscha, de Kruyff, dr. Bernard, Zuur en steller dezes zitting, terwijl de heer Van 't Hoogerhuys als secretaris fungeert. Deze vijfde jaarbeurs en jaarmarkt met tentoonstelling zal in Juli-Augustus 1924 te Bandoeng gehouden worden.

De afgelopen jaarbeurs met vliegtentoonstelling kan weer als „een flinke stap vooruit” beschouwd worden en zonder de Soerabaja-concurrentie zou men wellicht van „een flinken sprong vooruit” hebben kunnen spreken. Maar men is met den stap vooruit toch ook reeds tevreden, omdat gebleken is, dat de exposanten bijna zonder uitzondering zeer tevreden waren. En met het publiek was het al precies zoo gesteld.

Op de Jaarbeurs heerschte gedurende 16 dagen een willige stemming, en werden blijkens door het Bestuur en ook blijkens een door het A. I. D. de *Pr. Bode* ingestelde enquête, belangrijke transacties afgesloten, terwijl vele relaties werden aangeknoopt. Zoo sloten de Australiërs op het laatst nog twee belangrijke agenturen af.

De belangrijkheid ontleende deze vierde jaarbeurs wel aan het feit, dat de buitenlandsche deelname zich dit jaar voor het eerst flink demonstreerde. De Australiërs vulden geheel een expositieloods. Engeland was belangrijk vertegenwoordigd en uit China was een groote zaak „the Commercial Press” uit Shanghai aanwezig. Ook telde men een drietal Hollandsche exposanten.

Stemt deze buitenlandsche deelneming tot groote tevredenheid, er zal wel niemand zijn, die meent, dat men het einddoel reeds bereikt heeft. Dit zou trouwens een onmogelijkheid geweest zijn. Indië toch is een land, waar de Westersche cultuur met haar intensieve productie en consumptie, haar geweldige goederenverplaatsing onbekend is. De Europeesche bevolking, klein in getal, is over talrijke mijlen ver uit elkaar liggende centra verdeeld, hierdoor wordt het Europeesche handelsverkeer sterk beïnvloed, zelfs in die mate, dat men zich wel eens afvraagt of een Westersch instituut als de jaarbeurs in een landbouwkolonie met sterk overwegend Oostersch cachet wel op hare plaats is. De

Pension „SUNNY HOME”

Laan v. Meerdervcoort 568 Telef. M 1904.

Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur

Volledig Pension v. af f 4.- per pers. per dag

Hotel de Bellevue

BEZUIDENHOUT 15 : : 's-GRAVENHAGE

TEL. INTERC. H. 447.

137

Restaurant „GUDE”

WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240

Diners vanaf 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINE

Een postbeambte, die slechts brieven sorteert, ontvangt f 25.— en als hij mandoor is f 75 per maand.

Een Inlandsch-assistent bij den Postdienst te Bandoeng met een zeer bescheiden werkkring, ontvangt f 50 per maand als aanvangssalaris, is niet aan overplaatsing onderhevig, terwijl dat salaris kan stijgen tot f 80 en f 110, al naar gelang van het diploma in zijn bezit.

Een kantoorjongen, die al een bijzondere geringe functie uitoefent, ontvangt niettemin een salaris van f 15 tot f 25 per maand.

Een inlandsch haltechef, die geplaatst is in een ressort, waaruit veel suiker wordt uitgevoerd en waaraan groote verantwoordelijkheid, zoowel moreele als geldelijke, is verbonden, ontvangt eene bezoldiging van f 50 tot f 80 per maand, terwijl een post-assistent minstens f 50 's maands geniet.

Een hoofdkantoorchef bij den Postdienst heeft eene bezoldiging van f 1000 's maands en een hoofdstationchef bij de Staatsspoorwegen f 776.50. Bij de commiezen van den Staatsspoorwegdienst varieert het traktement van f 150 tot f 517.50 's maands, doch dit laatste genieten zij pas als zij al langen tijd tadeloos zijn geworden.

Het zijn dus niet alleen de inlandsche functionarissen, die geldelijk in het nadeel zijn in vergelijking met het personeel van den Postdienst, doch ook de Europeesche, niettegenstaande beide categorieën onder hetzelfde Departement ressorteeren.

Er zijn bij den dienst der Staatsspoorwegen te veel hooge ambtenaren.

Voor hen schijnt er altijd voldoende geld beschikbaar te zijn.

Te Soerabaja trof men destijds bij dien Dienst aan een gewezen officier, die daarvoor 1½ jaar in Nederland en 2½ jaar in Indië studies had gemaakt, terwijl hij daarvoor f 500 per maand genoot.

Hij kwam gehuwd naar Indië, hetgeen een aanzienlijk bedrag aan transportkosten tengevolge had.

Vijf malen deed hij examens voor haltechef, doch kon het diploma niet halen.

Hij heeft thans den Dienst verlaten, na aan den lande een f 30.000 te hebben gekost.

Uit alles blijkt, zegt de schrijver, dat er motieven genoeg aanwezig zijn om materiele lotsverbetering aan het personeel in dienst van de Indische Staatsspoorwegen toe te kennen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De meening van een Chineesch Diplomaat over den tegenwoordigen toestand in China.

Den heer Dr. Alfred Ize is opgedragen naar Amerika te vertrekken ten einde aldaar de functie van Chineesch afgevaardigde te vervullen.

Alvorens te vertrekken, zoo schrijft men in de Pewarta Soerabaja van 16 Mei 1923, werd hem door de The Chinese Student's Alliance een afscheidsmaaltijd aangeboden, waarop ongeveer 300 gasten aanwezig waren, waaronder verschillende in het Buitenland afgestudeerde studenten, politici van naam en leeraren van Hooge Scholen.

Ook waren verscheidene dames aanwezig.

Tijdens den maaltijd had de heer Alfred Ize de gelegenheid uiting te geven aan zijne groote vreugde over het samenzijn met zooveel personen van naam en over de schitterende ontvangst, welke hem, alvorens ambtshalve naar Amerika te vertrekken, was bereid.

Vervolgens verklaarde hij dat gedurende de vele jaren, welke hij in den Chineeschen Staatsdienst had doorgebracht, de gewijzigde toestanden weinig bevrediging hadden geschonken aan het Chineesche volk en dat de algemeene toestand van het land hem tot droefheid stemde.

Niet alleen dat de binnenlandsche politiek uitermate ingewikkeld was geworden, bestond bovendien, ten aanzien van de buitenlandsche politiek weinig zekerheid, hoofdzakelijk ten gevolge van de

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants
Kepplerstraat 274 Tel. M. 2312
Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B. 228
Middagschotel 12-2 uur à f 0.65
Diner 5-7 uur à f 1.10
Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIEK, STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

Kasteel „Oud-Wassenaer”

Telefoon Kievit 571
15 minuten per Electr. Tram van Den Haag Tramhalte Stoeplaan

Het geheele jaar geopend

Alle comfort Matige pension-prijzen

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisc
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21

TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging : : Matige Prijzen

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 30,000,000.-
Statutaire Reserve 19,700,000.-
Buitengewone Reserve 22,500,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schiftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 'S-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

zwakheid van het opperbestuur te Peking en het zelfzuchtig optreden van het personeel.

Naast inwendige verdeeldheid onder de bevolking, zag de spreker in de buitenlandsche vrienden van China slechts schijn-vrienden.

Naar de meening van den heer Alfred Ize, konden de vier volgende maatregelen verandering ten goede brengen, n.l.:

- 1°. Afschaffing van de functie van Tschun (provinciale Gouverneur);
- 2°. Eensgezindheid in het land;
- 3°. Regeling van de Chineesche financiën;
- 4°. Een ijzeren hand om het gezag te doen eerbiedigen.

Het gehalte van het tegenwoordige personeel, zoowel Civiel als Militair, was zijns inziens van dien aard, dat er niets goeds was tot stand te brengen; daarvoor heeft men noodig meer hoogstaande, intellectuele, moedige en intègre individuen.

Optimistisch stond spreker tegenover de industrie en het onderwijs.

Daarbij kon op enkele lichtpunten worden gewezen.

Vergeleek men de Chineesche industrie met die van 10 jaren geleden, dan kon niet anders dan voortgang worden vastgesteld.

Het aantal fabrieken in China toch neemt dagelijks toe.

Tal van scholen met Hooger Onderwijsplan kwamen tot stand, terwijl men het onderwijssysteem belangrijk verbeterde, tot groote vreugde en met groote instemming van de menigte.

Doch wat helpt dat alles vroeg de spreker?

Al gaat de Industrie vooruit en al geeft het onderwijs hoop op de toekomst, als de algemeene toestand in China niet verbeterd en men niet spoedig schoon schip maakt, moet men niet verwachten dat de menschen met opgewektheid hunne energie zullen ontplooien.

Zieh tot de oud-studenten en tot de aanwezige studenten richtende, die in het buitenland hunne studies hadden voltooid of gingen voltooien, zeide spreker dat China op hunne handen, op hun talent en op hunne energie wachtte om het in beroering zijnde land weder op de been te helpen.

Het zijn miljoenen Chineezers, die met de grootste vreugde zouden begroeten hetgeen zij zouden doen om aan het zieke Chineesche lichaam herstel te geven.

De geheele Chineesche bevolking had geheel hare hoop op de jongeren gevestigd en daarom riep hij hun toe zich hun plicht te gedenken en te doen al wat mogelijk was, in het belang van China, niet zijne 400 miljoen onderdanen.

Ten slotte zeide spreker dat China stond voor den grooten concurrentiestrijd met de andere landen van de wereld en dat als het land daarbij niet ten achteren wilde blijven de handen van allen en niet het minst van de jongeren noodig waren.

Spreker voelde den zwaren plicht welke op zijne schouders was gelegd en, welken hij te vervullen had.

Gegeven de ingewikkelde politiek van den Stillen Oceaan, wist hij niet of hij veel ten goede voor China tot stand zou kunnen brengen, doch hij wilde toch trachten zijn best te doen en den naam van China hoog houden, opdat die zou worden geëerbiedigd.

Na wederzijdsche dankbetuigingen ging het gezelschap in opgewekte stemming uiteen.

Literatuur-Overzicht.

Het Tijdschrift „Oedaya”.

Onder de uitingen van een bewust streven, dat de geestelijke en morele verheffing der inheemsche bevolking van Ned.-Indië ten doel heeft, neemt het door de in Den Haag gevestigde Uitgevers Mij. „Adi Poestaka” sedert een half jaar uitgegeven en wijd verspreide maandblad „Oedaya”

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

(Opgang) een plaats in, waarop hier thans de aandacht eens gevestigd mag worden.

Bescheiden van opzet, maar steunende op een stevig grondslag, tracht dit tijdschrift, geleid door een degelijke kennis omtrent de Indische toestanden en behoeften, juist datgene in woord en beeld te brengen, wat den Indische lezer in doorsnede belang inboezemt en hem geleidelijk verder kan brengen in zijn geestelijke en staatkundige ontwikkeling.

Met zorg wordt blijkbaar door de redactie vermeden den Indonesiër te prikkelen tot verzet en hem iets te ontnemen zonder hem wat beters er voor in de plaats te geven. Vooral het gevaar van een eenzijdige ontwikkeling, dat zich bij een louter op politieke actie berekende voorlichting zou licht doet gelden, wordt duidelijk beseft. Drijvers, die somwijlen meer persoonlijke voordeelen dan het algemeen belang op het oog hebben, doen ook aan het werk der ernstige voorgangers in Indië afbreuk. Daarom is er aan een orgaan, gelijk „Oedaya” wil zijn, groote behoefte en kan hierin, wanneer de beste Indonesische krachten zulks beseffen, een niet genoeg te waardeeren middel gevonden worden om een wezenlijke, grondige algemeene en algeheele ontwikkeling van de massa der inheemsche bevolking van den Archipel te bevorderen.

Zij, die de toekomst van Indonesië, ook wat de betrekkingen tusschen Oost en West aangaat, hoopvol tegemoet zien en hun streven in „Oedaya” maandelijks vinden bevestigd en versterkt, zullen zich niet onbetuigd laten van de belangstelling voor dezen nog eenvoudigen, maar voor uitbreiding in aanmerking komenden gids, aan te wakkere en zoo mogelijk door bijdragen, verspreiding, aanbeveling en anderen steun redactie en uitgeefster te helpen in haar eerlijk en sympathiek pogen, om op waardige wijze bij te dragen tot den bloei en geestelijken groei van het groot Indisch Nederland. De abonnementsprijs bedraagt slechts f 3.— per jaar en het adres is: Laan van Meerdervoort 33a, Den Haag.

De jongste afl. van „Oedaya” (No. 6) bevat bijna uitsluitend illustraties. Het eenige artikel: „Ter herinnering” wijst op het regeringsbeleid van H. M. de Koningin, terwijl de wensch geuit wordt dat men in Nederland, na de feestvreugde, eens meer aandacht zal schenken aan de overzeesche gebiedsdeelen. Er wordt gewezen op de verbetering die reeds is ontstaan tijdens de kwart-eeuw van Wilhelmina waarin het eerste licht begon te gloren voor de Indische volkeren wier lot aan dat van Nederland verbonden is.

De illustraties zijn bijzonder actueel en bevatten o.a. een borstbeeld van H. M. de Koningin, verschillende foto's van Indische vorsten, zoomede volkstylen, gezichten en tafereelen uit den Indischen Archipel. Verder ook illustraties welke betrekking hebben op de vereniging „Oost en West”, 1) waarbij o.a. het portret van haar oprichter Kolon van Zuylen.

Het A.B.C. (Analphabetisme Bestrijdings-Comité).

Het Hoofdbestuur van het A. B. C. heeft een brochure uitgegeven, waarin o.m. een resumé geboden wordt van hetgeen tot Mei 1923 reeds door het Comité en hare vele afdelingen verricht is.

Er is na een jaar A. B. C.-arbeid veel succes geboekt, schoon niet te ontkennen valt dat er ook veel teleurstellingen zijn gebracht. Het is een jaar geweest van veel arbeid over den heelen archipel. Het is een probeeren geweest veelal.

Velerlei methoden zijn beproefd. Overal trachtte men rekening te houden met plaatselijke omstandigheden, met den volksaard en met de landstaal. Er is veel medewerking en steun geboden, maar ook veel tegenwerking. Beide van van dikwijls onverwachte zijde.

Er zijn thans ongeveer veertig ringen en zelfstandige comité's. Sommige dezer afdelingen pakten den arbeid met jaarlijk verrassende energie aan, niet op Java alleen, maar de laatste zes maanden ook op Sumatra, speciaal in Atjeh en Gouv. Sumatra's Oostkust.

Een half jaar geleden mocht het Hoofdbestuur bekend maken, dat er ongeveer 2000 cursussen waren, maar lang niet alle hebben het tot het einde uitgehouden. Vele van die dapper uitzeilende A. B. C. scheepjes leden schipbreuk. Maar velen ook hebben het doel der reis bereikt. En duizenden inheemschen hebben met vrucht zoo'n leergang gevolgd. De cursussen zijn vanzelf niet permanent. Na drie maanden houden zij op en de Resident van Batavia bijv. heeft ook aan de Ring Batavia thans 63 scholen voor 3 maanden toegestaan. Op het moment zijn alle cursussen in de Preanger afgevoerd. Er loopen nu nog cursussen in Banjoemas, Cheribon, Tegal, Kediri, Passeroean, Atjeh, Deli, Padang en Pontianak. Te zamen toch nog verscheidene honderden. In de residenties Batavia en Bali worden thans weer cursussen voorbeid. —

„Welke het meeste doet voor de verspreiding van populaire kennis omtrent Indonesië en bij de Nederlanders liefde en belangstelling tracht op te wekken voor de overzeesche gewesten”, zegt het onderschrijft.

EINDHOVENSCH BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURRERENDE PRIJZEN
SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

GEZUSTERS PLATTEEL

Gediplomeerde Coupeuses

Atelier voor het maken van Avond- en Wandel-Costumes

OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

Het weekblad „De Taak” van 22 Aug. wijdt een waarde-rende bespreking aan het werk van het A. B. C.

Hollandsch-Indische scholen in de Minahassa.

In „Mededeelingen, Tijdschrift voor Zendingwetenschap” (deel 67, 3e stuk) een belangrijke beschouwing van den Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs te Menado W. Wil-link, hoofdzakelijk handelend over het zendingsonderwijs in de Minahassa. De schr. vindt daarbij gelegenheid te wijzen op het ernstig gevaar, dat z.i. gelegen is in de steeds voort-gaande uitbreiding van het aantal particuliere Hollandsch-Indische scholen aldaar, met onbevoegd personeel.

De scholen leveren nu reeds jaren lang breede rijen nietswetters af, die wat krom Hollandsch spreken en alle kantoren afloopen om aan een schrijversbaantje te komen. Schr. kreeg een brief in handen, geschreven door een gewezen hoofd van een dier scholen, van den volgende inhoud:

WelEdelwaardige Vriend. Hier deel ik U mede, dat ik op den 17den dezer op... (volgt plaatsnaam) met goed en wel aangekomen en U duizendmaal dank zeggen door Uw tus-schenkomst-hulp dat ik geplaatst ben als klerk, maar O! Edelwaardige Vriend dat valt mij werkelijk moeilijk daar ik nog nooit zulke werkzaamheden gehad. Wel gefeliciteerd met 'nieuwe jaar, en hoop dat wij weer mekaar zullen ont-moeten. Over mijn schuld zal ik met de volgende bootge-legenheid zenden. Groeten van Uw Edelwaardige Vriend X.

Deze edelwaardige vriend was hoofd van een dier scholen, scholen dus, waar het Nederlandsch voertaal is, scholen, waarvan wordt beweerd, dat ze een opleiding geven in Wes-terse richting, die alzoo moeten aansluiten op Muloscho-len bijv.

Dat zijn precies dezelfde scholen als de zoogenaamde „Engelsche scholen”, waarmede Britsch-Indië is overstroemd en die daar zooveel onheil hebben gebracht en nog bren-gen; die daar het „geleerd proletariaat” hebben gekweekt. Op die „Engelsche scholen” heeft de Directeur van Onder-wijs en Eeredienst reeds in 1920 in den Volksraad als af-schrikwekkend voorbeeld gewezen.

De hr. Willink zegt, dat hij en zijn collega van het Hol-landsch Inlandsch onderwijs, sedert eind 1922 te Menado geplaatst, die zijn inzicht deelt, niet zullen rusten vóór zij de laatste dier scholen het bestaan onmogelijk hebben ge-maakt.

Groot landbouwbedrijf in Ned.-Indië.

Onlangs is verschenen de Mededeeling No. 10 van het Sta-tistische Kantoor van het Departement van Landbouw, Nij-verheid en Handel, getiteld: Beplante uitgestrektheden en producties in het groot-landbouwbedrijf in Ned.-Indië in het jaar 1922.

Genoemde publicatie bevat na een inleidenden tekst, voor-zien van tabellen, een tweetal grafieken met commentaar aangaande alle belangrijke cultuurgewassen van Ned.-Indië. Van elk gewas wordt het aantal ondernemingen, de totale en (gemengd en ongemengd) beplante hoeveelheden en het product vermeld voor elk der gewesten, Java en Madoera en de buitengewesten en Indië in totaal.

De gegevens hebben dikmaal betrekking op 2105 onderne-mingen met een gezamenlijken aanplant van 1.216.291 bouw. Naar volgorde van uitgestrektheid gerangschikt, blijkt, dat de heveacultuur met 786 ondernemingen 526.290 bouw (met 72.163 ton product) beslaat. Dan volgen de suikercultuur met 213 ondernemingen 228.246 bouw en 29.218.956 pikol hoofdsuiker; koffie 370 ondernemingen en 178.826 bouw 656.686 pikol en thee 284 ondernemingen met 139.974 bouw aanplant en 37.492 ton droogblad. Soortgelijke gegevens wor-den nog aangetroffen over tabak, kina, kokospalmen, olie-palmen, vezelgewassen, cacao en de kleinere cultures als cassave, aetherische oliën, peper, gambir, coca, notemuscaat en indigo.

De inleiding bevat o.a. bijzonderheden omtrent den rechts-toestand van de gronden der ondernemingen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 8 (25 Aug. '23). Het tegen-woordige particuliere Proefstationswezen op Java, door Ve-rinas (zie ook No. 9). — Een nieuw voedergras (Tripsacum latifolium Hitchc.), door C. A. Backer. — Aanvullende erva-ringen op het gebied van ploegen en trekvee, door F. Kindt. Met Naschrift door L. Koch. — Ploegen voor den kleinen landbouw, door K. J. Affourtit. — De Landbouw in den Volksraad, Landbouwconsulenten en Binnenlandsch Bestuur, door T. Ottolander. — Het tarwebedrijf van den heer Spolski. — Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned. Indië. Verslag over 1922. — Jachtlessen. — Mr. van Gennep en Kamers van Landbouw, door T. Ottolander.

Id. No. 9 (1 Sept. '23). Oranje boven (met plaat), door T. Ottolander. — Is een agar-agar industrie in Ned.-Indië mo-gelijk? door Ir. H. W. Hofstede. — Het 35-jarig jubileum der Plantersvereeniging Semarang-Kedoe.

West-Indië. Landbouwkundig tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 8, No. 3. Een en ander over de berei-

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

ding van de Liberia-koffie in Suriname, door Mej. Dr. J. E. van Amstel. (Met Bijlage A. Een aanwijzing voor West-Indische producenten, vertaald uit het Engelsch; en B. Be-reiding van Liberia-koffie op Java). — Wie heeft een plan-tage-archief uit de jaren 1840—1850, door A. Reyne. — Be-schadiging van boeken door insecten, door A. Reyne. — Het bacon-varken.

Zendingsperiodieken. Kerk en Zending.

The International Review of Missions. Oct. 1923. The work of a linguistic missionary in the Dutch East Indies, by N. Adriani.

Die evangelischen Missionen. Juli '23. Mis-sionsdirektor Eduard Fries, von G. Simon.

Stemmen voor Waarheid en Vrede. 1923, bl. 468. Het werk der Protestantse Kerk in Ned.-Indië op de Tanimbar- en Barbar-eilanden, door G. C. A. A. van den Wijngaard.

De Banier, 24 Aug. '23. De thetische en antithetische (polemische) methode bij de prediking aan Mohammedanen, door Dr. H. A. van Andel.

De Katholieke Missiën. Over de Dajaks, door Pr. Jucundus. (Vervolg: Het huwelijk der Dajaks). — Missie-leven op Flores. — Missieberichten (overzicht van den stand der Missie op Java, Sumatra, Celebes, Nieuw-Guinea en Kleine Soenda-eilanden).

De Timor-Bode. Juni-Aug. '23. Een en ander over de Zuid-Wester-eilanden, door L. Geerdink. — De poes (als huisdier) op Rote, door H. F. van de Wetering. — Het huwelijk van een Rotenees met een visch. — Schetsen van Kapán, (Timor), door P. Middelkoop. — Uit Midden-Timor, door Kraayer van Aalst.

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Afl. 26. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — Boedoean (suikerfabriek in Oost-Java), door P. van Schilfgaarde. — Militaire krabbers (uit de oude doos), door H. N. — Suriname.

Maandschrift der Rotterdamsche Bankvereeniging.

Het door de Rotterdamsche Bankvereeniging uitgegeven maandschrift bevat in de Juni, Juli en Aug.-Sept. afleverin-gen een uitvoerige beschouwing over Nederlandsch-Indië, met vele illustraties. In de Duitse editie (er schijnt ook een Fransche en een Engelsche, maar geen Nederlandse te bestaan, ten minste als men ons goed heeft ingelicht), zijn die bijdragen getiteld: Niederländisch-Indië (Juni-Nr.); Einiges aus der Wirtschaftsgeschichte Niederländisch-Indiëns. I. Die Ostindische Compagnie (Juli-Nr.); Die Wirt-schaftssysteme einst und jetzt (Aug.-Sept. Nr.)

Sea-Tracks of the Speejacks round the world.

Mr. A. Y. Gowen, eigenaar van de Speejacks, een motor-boot van bescheiden omvang, heeft met dat scheepje, verge-zeld van zijn echtgenoot, een reis om de wereld gemaakt en daarbij ook onze Archipel: Sumatra, Java en de Ooste-lijke eilanden, bezocht. Van hetgeen de wereldreiziger heeft gezien, ondervonden en gefotografeerd, maakte D. Collins een aardig boek, met veel en interessante illustraties, o.a. van Bali.

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 26 dezer een artikel van Binnerts over het geschil tusschen de Ned.-Indische Regeering en de Javasche Bank, niet te verwarren met het geschil tusschen de Neder-landsche en de Javasche Bank, waarover in den laatsten tijd een uitgebreide literatuur is ontstaan. Het gaat hier over de bezwaren van den Gouverneur-Generaal tegen de balans en de winst- en verliesrekening 1921-22 ingebracht (de abnor-maal hooge dividend-uitkeering aan de aandeelhouders), waaromtrent nog geen beslissing is genomen.

In dit verband zij ook gewezen op de (aan de Java-Bode ontleende) mededeelingen in de Ind. Mercur van 28 dezer, welke betrekking hebben op het door den Raad van Justitie te Batavia gewezen vonnis in het geding.

De Indische Mercur.

No. 39. Suikerproductie en suikeruitvoer van Brazilië, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Producten-overzicht van Java en Madoera gedurende het tweede kwartaal van 1923. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoodaer de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetheri-sche oliën, boschwezen, genees- en genotmiddelen, specer-rijen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

De Ingenieur.

No. 39 bevat een artikel van ir. A. Groothoff over de be-hoeftte aan ingenieurs voor den Indischen Staatsdienst.

Uit de mededeelingen van den schr. is te concluderen: 1°. na 1921 zijn geen Delftsche studenten meer voor den Indischen Staatsdienst in opleiding genomen, althans geen civiel-ingenieurs; 2°. het aantal thans in opleiding zijnde (73) en beschikbare afgestudeerde candidaat-civiel-inge-

Bij uw bezoek aan BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE, bemerk U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen Geen nood Wij Reinigen en Persen Uw Kleding terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE, Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clieñ-tèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der boven-genoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors

Prop.: M. ANDRÉ,

4 rue Grétry, BRUSSEL

(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

BESCHIKBAAR.

PIANO'S RIPPEN

P. Heinstraat 42

DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

BESCHIKBAAR.

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. f l. — Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziele”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN

Brandtstraat 2-6 Tel. M. 1478
le Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178

DEN HAAG

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamslagerij, annex
Fijne Worst- en Vleeschwarenfabrik.
(1882-1922).

nieurs (24) is naar alle waarschijnlijkheid ruim voldoende om alle vacatures bij B.O.W. ten vermoedelijk ook bij G. B. tot en met 1926 te voorzien; 3°. de inkrimping der ingenieurs-formatie bij beide departementen sluit tot 1926, menschelijkerwijze gesproken, vrijwel alle kansen uit voor buiten de opleiding staande studenten te Delft en te Bandoeng om in Indischen Staatsdienst geplaatst te worden.

Ten slotte: Hoe men het ook beschouwt, in elk geval zal, naar het zich laat aanzien, de jaarlijksche behoefte aan nieuwe ingenieurs voor den Indischen Staatsdienst tot ongeveer 1930 weinig groter zijn dan het gemiddelde over het tijdvak 1910-1923, n.l. een 30-tal. Te voorzien is, dat deze behoefte van Staatswege ruimschoots gedekt zal kunnen worden: 1°. zonder verdere aanneming van buitenlandsche ingenieurs; 2°. zonder het vooraf in opleiding nemen van studenten te Delft en Bandoeng; 3°. zonder grooteren toeloop naar de Bandoengsche Technische Hoogeschool.

Nieuw Indië.

Het Sept.-Nr. bevat het vervolg der beschouwing van v. W. over de samenstelling van den Volksraad. — De hr. W. C. de G. B. bespreekt het belangwekkende werk van den Franschen Minister van Koloniën A. Sarrat: La mise en valeur des colonies françaises. — Het Algemeen Nederlandsch Verbond en de Indische Regeering, door G. T. S. (Betoogt de wenschelijkheid en nuttigheid der subsidie voor de Nederlandsche leergangen van dat Verbond).

Deelneming van de Overheid aan het Bedrijfsleven.

Als Publicatie No. 14 der Vereeniging voor Studie van koloniaal-maatschappelijke Vraagstukken te Weltevreden, is verschenen de rede door Prof. Mr. M. W. F. Treub uitgesproken in de vergadering van 3 Mei j.l. Aan den tekst, getiteld: Deelneming van de Overheid aan het bedrijfsleven, is een Voor- en Nawoord toegevoegd door den hr. K. F. van den Berg.

Ingezonden.

Uitgaven der Commissie van de Volkslectuur.

In het nummer van 20 September j.l. werd onder Literatuur-Overzicht de uitgave aangekondigd van den Catalogus der aanwinsten 1919-1922 van de Koloniale Bibliotheek en speciaal de aandacht gevestigd op de uitgaven der Commissie van de Volkslectuur, die in dezen catalogus zijn opgenomen, en naar men meende, in geen enkele Bibliotheek hier te lande aanwezig, althans zoo gemakkelijk te raadplegen zijn. Geheel juist is dit evenwel niet. Ook de Bibliotheek van het Koloniaal Instituut, Plantage Middenlaan 13-15, Amsterdam, bezit bijna alle uitgaven der Commissie van de Volkslectuur en ontvangt ze ook nu nog geregeld; zij worden steeds in den kaart-catalogus opgenomen, zoodat de vele in Nederland verblijvende en studeerende Indonesiers ook daar hun studiemateriaal kunnen vinden.

Suriname.

Adres aan Hare Majesteit de Koningin door de Koloniale Staten. De Koloniale Staten, als zoodanig verleggenwoordigende de bevolking van Suriname, achten zich gelukkig, bij Uwe Majesteit de eerbiedige tolk te mogen zijn van dit gebiedsdeel, bij de aanbieding van hun uit den grond des harten opkomende heilwenschen ter gelegenheid van het voor alle onderdanen van Uwe Majesteit zóó gewichtige feit, dat het Uwer Majesteit gegeven is het schoone jubileum eener vijf en twintigjarige regeering te vieren.

Naast de diepe gevoelens van saamhoorigheid leggen de Koloniale Staten in het volle besef van hetgeen Suriname aan Uwe Majesteit verschuldigd is voor den steun, welken het voor zijn cultureele en oeconomische ontwikkeling bij voortdurend en in ruime mate gedurende Uwer Majesteits regeering mocht erlangen, voor Haar troon neder de oprechte betuigingen van Suriname's hulde en trouw aan Majesteit en het aloude Oranjehuis.

De Koloniale Staten meenen hier met niet minder dankbaarheid gewag te moeten maken van het bestaan van al de door Uwe Majesteit geregeerde volken rakende historische feit, dat, dank zij Uwer Majesteits wijs en gezegend regeeringsbeleid, Uwe Majesteit de rust en onafhankelijkheid der samenstellende deelen van het Koninkrijk der Nederlanden, ondanks het woeden nabij de Nederlandsche

BESCHIKBAAR.

Haagsche Steenkolen-Maatschij voorheen J. KEMPS

Hofleverancier

Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

grenzen van den alles verwoestenden wereldoorlog heeft weten te bewaren.

Suriname's bevolking voegt hare bede bij die van Uwer Majesteits overige onderdanen, dat de Almachtige Haar een lang en voorspoedig leven moge schenken, opdat het koninklijk Huis daarvan het geluk en Hare volken de zegeningen van Uwer Majesteits wijze en verlichte regeering nog tal van jaren mogen deelachtig blijven.

De aan Uwe Majesteit trouwe Koloniale Staten van Suriname,

get. S. D. de Vries, voorzitter.
get. Charles C. Meriba, griffier.

De onthulling van het standbeeld van Koningin Wilhelmina te Paramaribo heeft op 31 Augustus met veel geestdrift plaats gevonden. De voorzitter van het huldigingsecomité, Mr. S. D. de Vries, heeft vóór de onthulling een zeer belangrijke rede gehouden, die wij hier niet kunnen overnemen.

Na de onthulling nam de vervanger van den Gouverneur, Mr. Rielberg, het woord, om in een zeer schoone rede het beeld te aanvaarden. De Gouverneur was n.l. ziek teruggekomen van zijn reis naar den Voltzberg en kon de plechtigheid niet bijwonen.

Over het jubileumfeest schrijft „De West” van 4 September o.m.:

„Iemand, die in de stad het feest medemaakte, telephoneerde aan een kennis op plantage: Er is feeststemming, maar geen geld.

Hiermede schijnt ons de toestand juist geschetst. Een enorme menschenmassa was op de been. Ook de Oranjegezindheid sprak duidelijk. Maar overigens drukte de malaise merkbaar haar stempel op het feest”

„De West” van 28 Augustus schrijft:

„Na een verblijf van ongeveer een maand in het Coppename-gebied (in gezelschap van prof. G. Stahel, den houtvester L. Gonggrijp en den heer F. W. Went Jr., als assistent), is professor F. A. F. C. Went in de derde week van Augustus te Paramaribo teruggekeerd. Hij stond ons welwillend een onderhoud toe, waarbij de volgende vragen en antwoorden werden gewisseld:

— Heeft uw reis naar Suriname een bepaald doel?

— Het doel is zuiver wetenschappelijk. Eenig direct praktisch resultaat wordt niet beoogd. Twee jaren geleden, bij mijn 25-jarig professoraat, werd deze reis mij aangeboden door leerlingen en oud-leerlingen, met medewerking van den Bond van Eigenaren van Nederlandsch-Indische Suiker Ondernemingen en van den Kon. W. Ind. Maildienst, die reductie verleende op de passage. Bij mijn vorig bezoek aan Suriname, in 1901, had ik op de Arminavallen in de Marowijne vluchtig kennis gemaakt met den plantengroep der Podostemonaceen, die door tal van eigenaardigheden afwijkt van andere planten. Een der eigenaardigheden is, dat deze uitsluitend voorkomen in tropische watervallen en wel in het bijzonder in Zuid-Amerika. De studie van deze planten heb ik in Nederland kunnen voortzetten met behulp van geconserveerd materiaal, maar het was mijn wensch om deze planten nogmaals in levenden staat op mijn gemak te kunnen gadeslaan. Dit is in hoofdzaak het doel van deze reis.

— Is dat doel bereikt?

— Volkomen, de waterstand was wel iets hooger dan wij verwacht hadden, doch dit heeft ons niet belet om volledige observaties te doen. Midden in de Raleigh-vallen was, op een eiland, een aardig laboratorium ingericht, zoodat wij levend materiaal onder de microscoop konden onderzoeken. Zoo hebben wij interessante waarnemingen kunnen doen, die in Europa onmogelijk waren.

Verder had ik ditmaal gelegenheid om meer van het tropisch oerwoud te zien dan bij mijn vorig bezoek. Wij beklommen den Voltzberg en kregen

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

S

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
 Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
 Telefoon M. 391.
In- en Verkoop-Bureau
 van geheele en ged. van Inhoedels

Heeren- en Dameskleeding
 naar Maat
 Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit
 Gelegenheid tot Abonneeren
 AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

daarbij een machtigen indruk van den tropischen plantengroei. Wat men daarvan ziet op kaarten, haalt niet bij wat het oog aanschouwt.
 Ten slotte was het mij een genoegen om de kolonie, waaraan voor mij interessante herinneringen verbonden zijn, weder terug te zien. Suriname is, althans uiterlijk veel vooruitgegaan in die laatste 22 jaren. Paramaribo zag er bij mijn vorig bezoek veel armoediger uit. De straten zijn veel verbeterd. De huizen zien er netter uit. Ook in die districten is vooruitgang merkbaar. Station Groningen bijvoorbeeld, vroeger ook een aardig punt, is bepaald mooi geworden.

Toch wordt de economische toestand van de kolonie hachelijk genoemd.
 Dit is niet alleen het geval in Suriname, maar over de geheele wereld. Ik kan U verzekeren dat ook in Nederland, waar een verschrikkelijke werkloosheid heerscht, de toestand zeer ernstig is.

U heeft natuurlijk ook het Landbouwdepartement bezocht, op uw initiatief in 1902 opgericht. Is het U niet opgevallen, dat die instelling zich buitengewoon heeft uitgebreid, vergeleken met den oorspronkelijken zeer eenvoudigen epzet.

Het ligt in den aard der zaak, dat dergelijke instellingen zich uitbreiden, willen zij in staat zijn om aan den toenemenden omvang der werkzaamheden het hoofd te bieden.

Zoudt U bereid zijn uw indrukken te geven over de werkzaamheid van het Departement?

Ik meen dat dit op het oogenblik niet op mijn weg ligt.

Dan slechts één vraag: meent U dat de instelling aan het doel beantwoordt?

Ongetwijfeld; volkomen.

Ik meen dat U ook reeds eenige plantages bezocht?

Ja ik heb bezocht: Marienburg, Jaglust, Belwaarde, Suzannadaal, Voorburg, Kwatta, Rust en Werk en Sloopwijk.

Viel de cacao-cultuur u niet tegen? In verband met de slechte marktprijzen zijn vele plantages niet meer in staat om aan die cultuur het noodige onderhoud te geven.

De stand der cultuur viel mij inlegendeel mede. Bij mijn bezoek in 1901 heerschte de krullotenziekte in hevige mate, zoo zelfs dat een bestrijding hopeloos scheen. Thans is gebleken, dat die ziekte op betrekkelijk eenvoudige wijze onder den duim te houden is.

Wat zijn uw verdere plannen?

Ik denk nog enkele plantages te bezoeken en ook eenige dagen door te brengen te Kabelstation en omgeving. Zoo mogelijk zal ik ook Onoribo bezoeken in het Paradijsriet. Daar zal ik, op verzoek van prof. Flu, een monster water medenemen van de Para, in verband met den voorgenomen aanleg van een waterleiding te Paramaribo.

Op 14 September vertrek ik per koloniale stoomer naar Demerara, om via Trinidad terug te keeren naar Europa. In het voorbijgaan zal ik, met den directeur van den landbouw, een kort bezoek brengen aan de polders in Nickerie.

Is het uw voornemen om naar aanleiding van uw bezoek te schrijven over de kolonie?

Niet onmogelijk!

De Rockefeller Foundation.
 De waarn. Gouverneur heeft aan den voorzitter der Koloniale Staten een afschrift gezonden van een brief, door hem ontvangen van dr. H. H. Howard, directeur voor West-Indië van de Rockefeller Foundation (Internationaal Health Board) waarin deze meldt, dat de werkzaamheden van de I. H. B. in de kolonie in November a.s. zullen worden gestaakt, omdat de vooruit aangekondigde termijn van vijf jaren, gedurende welke de werkzaamheden zouden duren, verstreken is. De wvd. gouverneur spreekt zijn groot leedwezen uit over deze beslissing die een einde maakt aan den voor Suriname zoo

waardevollen arbeid van de Ankylostomiasis Commission.

„Suriname” van 24 Augustus wijdt hieraan een krachtig betoog, waarmee wij ons geheel kunnen vereenigen.

De leden der Koloniale Staten v. Ommeren en May hebben voorgesteld den Gouverneur de volgende inlichtingen te verzoeken:

Welke maatregelen denkt het Koloniaal Bestuur te treffen ten einde het werk der Health Commission van de Rockefeller Foundation in deze Kolonie voort te zetten, nadat genoemde instelling zich heeft terug getrokken ingevolge haar schrijven aan den Gouverneur?

In ons nummer van 13 September lieten wij ons zeer pessimistisch uit over hetgeen gebeuren zou wanneer de Rockefeller Foundation zich uit Suriname terugtrok.

Wij hopen dat uit het antwoord van den Gouverneur op de vraag van de heeren v. Ommeren en May zal blijken dat wij de zaak te donker hebben ingezien.

Wij lezen in „De West” van 12 Augustus:

„De suikerplantage Rust en Werk heeft uit Holland ontvangen een baggermolen voor het deiven en baggeren van kanalen. De machine is, alvorens te worden verscheept, in Nederland beproefd in den IJssel en heeft daar voldaan. Men is bezig haar op te zetten en zal dus spoedig ter plaatse de bruikbaarheid er van kunnen beoordeelen. Volgens opgaf kan de machine een hoeveelheid grond verzetten gelijk aan den arbeid van veertig arbeiders.”

Wij deelden in ons vorig nummer mede, wat de heer L(ey)s in „De Standaard” schreef over katoencultuur in Suriname. Daarover handelt ook de Surinaamsche correspondent van „De Avondpost” in het nummer van 22 September.

Uit dezen brief het volgende:

„Het schijnt nu dat in Amerika door eenige kapitaalcrachtige katoenfabrikanten de aandacht wordt geschonken aan een in Suriname opnieuw te beginnen katoencultuur. Aanleiding hiertoe moet gewis worden gezocht in de proefnemingen vanwege het Departement van Landbouw in Suriname. Van de vereeniging tot bevordering der katoencultuur te Hengelo zijn zeer gunstige beoordeelingen ontvangen over de opgezonden katoenmonsters. Bestaat er thans geen aanleiding voor het Hollandsch kapitaal om zich ook hiervoor te interesseeren? De kwaliteit van de Surinaamsche katoen is nog onlangs door de deskundigen te Manchester als bijzonder goed beoordeeld. Volgens den Rijks-vezeldienst in Nederland werd de lengte van de vezels bevonden te zijn 45 m.m., de katoen glanzend, zacht en veerkrachtig, de vezel gelijkmatig en zeer fijn. Volgens deze uitspraak nader de Surinaamsche katoen dan ook de hoogst bereikbare vezellengte. De Vereeniging voor den katoenhandel te Rotterdam noemde de opgezonden monsters van uitstekende kwaliteit en stelde ze op gelijke lijn als de Sea Island. Deze vereeniging heeft dan ook sterk aanbevolen om de teelt van dit eveneens buitengewoon gunstige gewas met energie ter hand te nemen. Andere beoordeelingen liggen in het Departement van Landbouw in Suriname”.....

„Is het nu niet méér dan ooit de tijd — aldus besluit de correspondent — dat Holland gaat inzien, dat het smalend afgeven op Suriname plaats dient te maken voor een ernstig aanpakken van zaken tot eer van Holland en tot voordeel van het Moederland?”

Het beleggen van kapitaal in vreemde effecten schijnt thans heusch niet zoo appetijtelijk, terwijl het aanleggen van katoenplantages in Suriname ongetwijfeld een betere, in elk geval een minder gevaarlijke speculatie zal blijken te zijn. De huidige gouverneur heeft in zijn jongste openingsrede doen blijken van zijn vertrouwen in een goede toekomst

BESCHIKBAAR.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystaat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depothouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

M. A. VREESWIJK
 WIJNHANDEL - UTRECHT
 Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top-Naef in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

Heuistraat 19 - Den Haag

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóórmaal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Doordergs *djanangan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar armbanden* tegen de reumatiek à f 2.50 per stuk.

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

der kolonie en de hoop uitgesproken, dat de volgende regeerings-periode van Hare Majesteit ook voor Suriname moge getuigen van een gestadigen vooruitgang. Het zij zoo.”

Hollandsche boerenkolonisatie. „De West” van 14 Augustus bericht:

„Zaterdagavond hebben de Hollandsche boerenkolonisten nabij Paramaribo afscheid genomen van den heer J. J. Leys, onlangs afgetreden als hoofd van het landbouwonderwijs in Suriname. Menig hartelijk woord werd bij die gelegenheid gesproken en verschillende souvenirs werden aangeboden, als teeken van erkentelijkheid voor de bijzondere belangstelling die de heer Leys steeds aan den dag legde voor het lot der Hollandsche boeren.

Van den heer Leys vernamen wij, dat hij het voornemen heeft krachtig te ijveren voor versterking van de boerenkolonisten in Suriname. Hij zal, alvorens naar Nederland te reizen, een rondreis maken door de Vereenigde Staten, om zich in de centra der kolonisten aldaar op de hoogte te stellen van hun toestand. Bezoekt zullen achtereenvolgens worden: New Jersey, het Oostelijk gedeelte van den staat New York, daarna het centrum van het kolonisatiegebied in Michigan met de hoofdplaats Grandrapids, Seattle, Whibbey Island, daarna terug over Canada en Winnipeg naar Oostelijk New York. Van hier reist de heer Leys naar Boulogne om over Noord-Frankrijk, waar zich eveneens Hollandsche settlers bevinden, naar Nederland te vertrekken.”

De Stercorrespondent van de „N. R. Ct.” schrijft aan zijn blad:

„In dezen tijd van herontwaakte belangstelling in de kolonie Suriname is het misschien nuttig er op te wijzen, dat de Haagsche volksuniversiteit in dit seizoen wederom een cursus zal laten houden over deze merkwaardige kolonie. De cursus zal onder de bekende en zoo bij uitstek bevoegde leiding staan van den heer G. J. Staal, oud-gouverneur van Suriname. Wij zouden dit hernieuwde blijk van belangstelling in Suriname gaarne in de aandacht van onze Haagsche lezers aanbevelen!”

Curaçao.

Santa Bartou. III.

Dien dag lag de Duitsche boot *Waldirant Horn* tegen den wal, waarvan de lading bestemd was voor Flensburg. Op die wijze waren in het korte tijdsverloop van 9 Juni tot einde Juli reeds 20.000 ton fosphaat van Newport verscheept. De prijzen van de fosphaat zijn dit jaar gedaald. Op het oogenblik is hij ongeveer f 19 per ton, waarvan het Gouvernement 6% aan uitvoerrecht ontvangt per ton van 1000 K.G.

Wanneer men hier aan de haven een kolenschip ziet lossen of een der stoombooten een lading bunkerkolen ziet innemen, dan kan men zich dat niet anders voorstellen dan met een heele lange slierf haveloos gekleede, met kolensstof overdekte, roezemoezende mannetjes, die in vluggen pas met een kolenmand op den schouder of op het hoofd de loopplank passeeren. Een boot, die te Newport voor den wal ligt, maakt onwillekeurig den indruk, alsof er een werkstaking onder de bootwerkers is uitgebroken. Alleen het geraas van omtuimelende wagens en van de crushards beduidt u, dat de fabriek in volle werking is. Doch op en bij de boot ziet men ternauwernood een werkmans. Alles gaat automatisch. Ook in het fabrieksgebouw, dat wij hierboven beschreven hebben, merkten wij niet veel meer dan een 30 werklieden, die niet anders te doen hadden dan een handel om te gooien, een wagon voort te duwen en vast te haken of met een ijzeren hark het invallen der steenklompen in de

BESCHIKBAAR

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN

's-Gravenhage

Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

crushard te regelen.

Met dezen pas voltooiden bouw der reusachtige installatie voor het machinaal breken der steenen en het automatisch laden der schepen heeft de Maatschappij haar bedrijf geheel op de vereischte hoogte gebracht. Welke enorme kosten met deze inrichting verbonden waren, kan men slechts benaderen wanneer men met eigen oogen dat alles in werking gezien heeft. Toch betekent deze installatie een groote besparing. Dit is een uitgave geweest voor eens en altijd, die niet weer behoeft herhaald te worden. Vroeger vereischte elk schip, dat hier voor lading kwam, een heel leger werkvolk, dat aan den mijnarbeid tijdelijk moest worden onttrokken. Nu worden deze steeds terugkerende kosten voor het laden uitgespaard, terwijl het uitkappen der steenen in den berg niet onderbroken wordt.

Men is nu bezig nabij de haven nog een paar groote loodsen te bouwen, waar een groote reserve van fosphaat kan opgestapeld worden.

Luchtig, bijzonder praktisch aangelegde gebouwen, ingericht voor clubgebouw, voor kantoren en woning voor den Chef en het hoofdpersoneel, alles electrisch verlicht, staan op korten afstand op een verhooging van het terrein en bieden op het uitgestrekt terrein te midden van een weelde van boomen en sierplanten een frisch, gezellig zitje, met een heerlijk vergezicht op de haven van Newport en de Caraïbische zee.

Met eere mag dit grootbedrijf van de *Curaçaosche Mijnbouw Maatschappij* genoemd worden.

Scheepvaart.

In de eerste 7 maanden van dit jaar kwamen, behalve van de kustvaart, 852 stoomschepen, metende netto 2.250.466 ton, en 709 zeilschepen, metende 159.283 ton, de haven van Curaçao binnen. Alleen de vloot van de „Petroleum” maakte 83 reizen naar Maracaïbo.

Huldeblijken.

De *Amigoe* wijst er op, dat „meer dan 25 huldeblijken, geschenken, adressen van gelukwensch” van uit Suriname aan de Koningin gezonden zijn en van eenige huldebetuiging van Curaçao niet gebleken is. Behalve dan toch van het bouquet bloemen, waarover wij tot nu toe maar gezwezen hebben.

Uit den Verren Vreemde.

Palestina.

Sir Herbert Samuel is te Palestina teruggekeerd. Tegen veler verwachting in. Medio Juni had hij zich naar Londen begeven. Veel succes had hij niet beleefd van de poging om Palestina tot een nationaal tehuis voor de Israëlieten te maken, maar tevens de Arabieren en de Christenen met zijn Zionistische politiek te verzoenen. Eigenlijk was geen partij met zijn optreden ingenomen, verweten de Mohammedanen en de Christenen hem een te ver gaande Zionistische tendens, de ware Semieten zagen zich daarentegen niet het land toegewezen waar zij onvervalscht leer en zeden tot hun recht kunnen laten komen.

Palestina is voor Engeland een der vervelende nawezen van den grooten oorlog. Om steun te krijgen heeft men in dien tijd veel beloofd. Om de Arabieren los te maken van de Turksche zaak, beloofde Bryan Mac Mahon, onder instemming van het Departement van koloniën, in 1915 aan de Arabische landen onafhankelijkheid, de verheffing van Hoessein tot koning van Hedchas is de bevestiging van deze toezegging geworden. Maar in November 1917 wees lord Balfour Palestina aan als nationaal tehuis voor de Israëlieten. Bij den vrede liet Groot-Brittannië zich Palestina als mandaat-land toewijzen, het wees den Israëliet Sir Herbert als hoogen commissaris aan. Deze gedroeg zich als gouverneur, gesteund door Britsche ambtenaren en troepen. De Arabieren beschouwden Palestina als een Arabisch land, zoodat koning Hoessein zijn aanspraken erop wil doen gelden, de regering verwijtende in haar belofte aan de Arabieren te kort geschoten te zijn. Intusschen heeft de Volkenbond de door Sir Herbert ontworpen Grondwet ruim een jaar geleden goedgekeurd, die, zooals wij zooveel reeds aanstipten, niemand voldoet, en die van Arabische

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

J. A. VAN HEIJNINGEN
 FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELN
 AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
 LEVERING VAN ALLE SOORTEN
 HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
 :: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
 WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

de openlijke uitingen van verzet heeft uitgelokt, de Christenen ontvreden maakt over hun achterstelling in het heilige land, en de Joden niet voldoet omdat zij niet ondersteun van de kan krijgen.

Toch heeft de Britsche hoge commissaris veel tot stand te brengen. Men moet zijn bestuur niet alleen beoordeelen maar hetgeen over de gemoedsuitingen tot ons door is gegaan.

Was Palestina tien jaren geleden een woestini, die met enkele karavanan bereisd werd, het heeft thans een wegen- en spoorwegverbindingen. Automobioldiensten doen concurrentie aan de spoorwegen.

Enkele steden zijn enorm in betekenis toegenomen, zoo Tel Awiw van een onbeduidend plaatsje een stad van 100.000 inwoners geworden, allen Joden. Om Jerusalem en zijn nieuwe joodsche wijken ontstaan. Er zijn echter in de laatste jaren het aantal Israëlieten gering blijft, zooals Naboes, Nazareth-Jerusalem heeft een meerderheid van Joden, maar over het geheele land genomen, zijn de Arabieren in de minderheid tegenover de Arabieren. De verhouding wordt als 1:6 aangegeven. 't Totaal aantal Joden nadert 100.000. Toch is de invloed der jonge joodsche nederzettingen op de economische en intellectuele ontwikkeling zeer goed merkbaar. Zij werken hard aan de ontwikkeling van het land. De vooruitgang, die de cultuur en de beginnende nijverheid onmiskenbaar toonen, is den Arabieren een reden te meer om tegen de kolonisten in te treden.

Dit alles is niet alleen aan Sir Herbert te danken, maar heeft den groei van 't nieuwe toch zeer bevorderd. Het is de overtuiging toegedaan, dat het Britsche kapitaal in Palestina moet interesseeren. Indien de energieke Israëlieten niet in het klein behoeven te blijven werken, maar aan de Arabieren voor hun land goed geld kunnen verdienen, verwacht hij een verzoening van de wederzijdsche vijandigheden. De binnenkomende vreemdelingen kunnen nog verschillende keeren verveelvoudigd worden, aler de stukken land, die zij in cultuur brengen, een in verhouding aangrijp stuk van het uitgestrekte gebied zullen beslaan. Dit zijn terugkeer is op te merken, dat hij de Britsche regering voor zijne zienswijze heeft weten te winnen. De regering van den mandaatouder is, het volk rijp te maken voor zelfstandigheid. Die opdracht is hier een zeer moeilijke. Onder Britsch protectoraat kunnen de tegenwoordige ingaande volksaarden, godsdiensten, belangen, en naam, zij 't niet vriendelijk, samengaan, maar zal 't te bereiken zijn, dat de Arabieren rustig in een land te wonen? De Arabieren toonen zich niet toe weinig genegen, zelfs in de laatste dagen zijn nog vijandigheden, door geweld, te onderdrukken geweest. De Israëlieten toonen zich weinig inschikkelijk, op de Zionistische wereldcongressen wordt volstrekt de loon niet aangeslagen, 't noodig zou zijn om tot verbredering met Mohamedaan en Christen in Palestina te kunnen komen.

De Britsche Rijkconferentie.

Als dit blad verschijnt is de conferentie van de vertegenwoordigers van de over geheel de wereld verspreide landen, die uitmakende het Britsche Rijk, te Londen geopend. Het eerst zal ook Ierland als een dominion medevertegenwoordigen. Wij hebben op de betekenis van deze bijeenkomst hier eerder reeds gewezen, ook in verband met de mededeelingen te Londen te houden Economische conferentie van deskundige vertegenwoordigers van de Rijksoverheid van de Dominions en van Br. Indië, maar wij meenen de aandacht toch nu speciaal nog eens te moeten vestigen op de pers dezer dagen hierover te lezen zal geven. Het is een rede, op 26 September gehouden bij de opening van het Philip-Scott college te Northampton heeft Baldwin gezegd: „Het is hier de plaats niet om over de buitenlandse politiek te spreken; de volgende week komt de Rijkconferentie bijeen, en het is duidelijk, dat in een der vergaderingen het geheele vraagstuk van den tegenwoordigen toestand in Europa en in de wereld dient te worden behandeld.” Deze aankondiging heeft aan hetgeen de Rijkconferentie verwacht kan worden nog versterkt betekenis bijgezet. Reeds was bekend, dat aan de conferentie een overzicht zou worden gegeven van wijzigingen in de buitenlandse verhoudingen sedert de vorige 2 jaar geleden, gehouden conferentie; blijkbaar ligt 't de bedoeling deze mededeelingen tot uitgangspunt te maken voor het verdere overleg. Daar aan de dominions deel van de oorlogsschatting toekomt, zijn zij ook betrokken bij het Ruhrconflict.

Hierop aansluitend zullen in behandeling komen de vraagstukken van imperiale politiek, o.a. dat van de verhouding van het Rijk te water, te land, in de lucht; van onderlinge gemeenschapsmiddelen, waarbij de luchtvaart eveneens als nieuwe factor heeft aangemeld.

De samenwerking met de economische conferentie, komen de orde, rijksvoorkuurtarieven, kolonisatie, ook als middel tegen werkeloosheid, in 't algemeen de middelen om

de economische ontwikkeling van het Rijk te bevorderen.

De Britsche premier Baldwin zal de Rijkconferentie voorzitten, terwijl de secretaris (minister) voor Indië, en de minister van koloniën, die overzeesche gewesten, welke geen zelfbestuur hebben, zullen vertegenwoordigen. De dominions zullen als volgt vertegenwoordigd zijn door hun eerste ministers: Newfoundland door Warren; Z. Afrika door Smuts; Nieuw Zeeland door Massey; Canada door Me. King; Australië door Bruce; Ierland door Cosgrave. De hertog van Devonshire, minister van koloniën, zal zoo noodig als plaatsvervangend voorzitter optreden.

De duur van de conferentie is op ongeveer zes weken gesteld.

Voordat zij met haar zittingen een aanvang had gemaakt, klonken uit verschillende koloniën, die geen zelfbestuur hebben, minder vriendelijke stemmen. In Britsch Indië en in Kenya zijn zeer velen verbitterd over de oplossing, welke de Britsche regering onlangs gegeven heeft aan het vraagstuk der kolonisten in Kenya, waar de Britsch Indiërs achtergesteld blijven bij de Britsche kolonisten, niettegenstaande een vorige Rijkconferentie zich uitgesproken heeft voor gelijke rechten van alle onderdanen van 't Britsche Rijk, waar deze, als daar in Oost Afrika, samentreffen, en niettegenstaande de Britsch-Indische kolonisatie van Kenya ook oudere aanspraken kan doen gelden dan de Engelse. Britsch-Indië voelt zich op de nu geopende Rijkconferentie onvoldoende vertegenwoordigd, door burggraaf Peel, die, als secretaris van Indië, juist de gewraakte Kenya-conferentie gepresideerd heeft, en door een Indiër, die door de regering zelf aangewezen is.

Behoeft dit geen afbreuk te doen aan den goeden wil en aan den ernst der te Londen samengekomen vertegenwoordigers van moederland, dominions en koloniën, het is een factor waarmee zij bij hun beraadslagingen rekening zullen hebben te houden; en die men bij het lezen van hun conclusiën ook indachtig behoort te zijn.

Nederlanders in Japan.

Het ministerie van Buitenlandsche zaken heeft van onzen gezant te Tokio opgave ontvangen omtrent het lot onzer landgenooten tijdens de aardbeving, die vooral in Tokio en Yokohama veel slachtoffers heeft gemaakt.

Hieruit blijkt, dat de in die plaatsen verblijfhoudende Nederlanders ruim een 80-tal zullen hebben uitgemaakt. Om het leven gekomen zijn de heer en mevrouw van de Polder. Vermist werden nog de oude mevrouw Stornebrink, de heer Hielkema, mevrouw van Doorn en haar zoon, mevrouw Gastille en de vice-consul W. D. Visser. De overige leden der Nederlandsche kolonie zijn gespaard gebleven, maar, aangezien thans niet veel hoop meer mag worden gekoesterd dat de vermisten nog in het leven kunnen zijn, heeft ook ons land toch een zeer zwaar verlies te betreuren bij de ramp, die Japan getroffen heeft.

Mededeelingen.

Van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen:

AANVULLING SPREKERSLIJST.

- PROF. Dr. E. C. ABENDANON, te Nunspeet, Edmar Hoeve.
 1. De historische cartographie van Celebes.
 J. J. L. DUYVENDAK, te Leiden, Wassstraat 33.
 1. De Chineezers in Ned.-Indië.
 H. KRAYER VAN AALST, te Utrecht, Hendrik de Keyserstraat 84.
 1. De sagen en legenden van Midden-Timor.
 J. F. A. C. VAN MOLL, te Breda, Molenstraat 8.
 1. Het leven en werken op een cultuuronderneming.
 2. Het Javaansche volksleven.
 3. Rietcultuur en suikerfabricatie.
 4. Petroleum in den Archipel.
 G. NIJPELS, te 's-Gravenhage, v. Bleiswijkstr. 113.
 1. Gebeurtenissen en figuren uit de Indische krijgsgeschiedenis.
 A. PIMENTEL, te Amsterdam, Sarphatistraat 155.
 1. Land en volk van Apokajan (Midden-Borneo).
 PROF. ANT. TE WECHSEL, te Wageningen.
 1. Het djati-hout en het djati-boschbedrijf op Java.
 2. Waarom en in hoeverre de bosschen op Java's bergen bewoud moeten blijven.
 3. Die dienst van het boschwezen in Ned.-Indië.

BESCHRIJFING.

A. L. KLAASSEN

Kleermaker

THOMSONLAAN 9 DEN HAAG

TELEFOON M. 5234

DE

„ADI POESTAKA”

UITGEVERS-MIJ EN
 ALGEMEENE BOEKHANDEL

Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

**ALLE WERKEN
 OP ELK GEBIED**

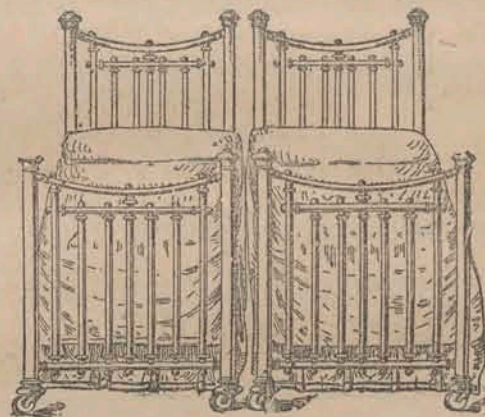
Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapskaart toegang tot de Clublokale Restaurant en Leeszaal van de Amsterdamsche Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

FIRMA J. ASJES Ez.

CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

In den nu loopenden jaargang (Mei 1923—April '24) verschenen de volgende belangrijke, rijk geïllustreerde bijdragen:

- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- S. KALFF, iets over Blitar.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. L. PAERELS, De Katoen-cultuur. De cultuur van Gambir in den Indischen Archipel.
- P. B., Boeatan's Expositie.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Prof. Dr. Ph. S. VAN RONKEL, Een nieuw boek over eene oude beschrijving van Indië en China.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores) met naschrift door Dr. G. P. ROUFFAER.
- Een zilveren huldeblijk aan de Koningin uit Borneo's binnenland.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een kort bezoek aan de eilanden Kisar, Lefi en Roma.
- Z., De Sultan van Boeloengan.

Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

P. J. ZÜRCHER, te Amsterdam, Pretoriusstr. 60 hs. 1. Indië en Nederland. Onze kennis en belangstelling.

Voor belangstellenden zijn exemplaren van de sprekerslijst 1922 op aanvraag kosteloos verkrijgbaar bij den secretaris van het Comité, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Zwolschweg 65, te Deventer.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

E. G. Jansen, Hugo de Grootstraat 31, Nijmegen, als onderwijzer.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor onderwijzers hoofddake vereischt).
- Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
- Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.
- Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeling, onderafdeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

L. Ch. A. FONTEIJN, Frederik Hendriklaan 104, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheel omvang.

J. ISRAEL, oud-adjt., Translateur v. d. Javaansche taal, Soestdijk. — Javaansch. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Hamersstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madjereesch. — Javaansch. — Maleisch.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 5, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handelsrecht, van Boetzelaerlaan 174, Den Haag.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Mutaties van 26 Sept. tot 3 Oct. 1923.

Nieuwe leden.

- Mr. A. Neijtzell de Wilde, Raadsheer Hooggerichtshof N.-I., Den Haag, Ant. Duijckstraat 163. f 5.—
- G. J. Boenink, Velswijk bij Zelhem (Gld.). f 5.—
- Mevr. Wed. Spreck-Winterberg, Spoorlaan 3, Bilthoven f 5.—
- Mevrouw C. Brauns, Apeldoorn, van Hassellaan 48, f 5.—
- J. Reuvers, Controleur B.B., Den Haag, Irisstraat 65.

BESCHIKBAAR.

Contributieverhooving.

R. Reinders, Oud-Kapitein t. Zee, Den Haag, Buys Ballotstraat 49, van f 2.50 op f 5.—

Nieuwe Begunstigers.

D. J. Roest, Utrecht, Biltstraat 184. f 2.50.
A. G. Brauns, Apeldoorn, van Hassellaan 48. f 1.—

Afschrijven.

Mej. H. G. van Embden, Onderwijzeres, Benkoelen. Von der Heijdt—Kersten's Bank, Amsterdam, Keizersgracht 520/22.
Mevrouw W. Rüstige, Apeldoorn, Koningin Hortenselaan 18

Adresveranderingen.

- K. J. Boeyinga, Controleur B.B., van: Bindjei naar: Sassenheim, f 5.
- H. J. Bussemaker, Burgemeester, van: Weltevreden Dep. B.B. naar: Malang.
- N. Wiesebron, Directeur Mulo, van: Soerabaja naar: Meester-Cornelis, Passarstraat 148.
- H. E. Steinmetz, Gep. Hoofdambtenaar, Weltevreden, van: N.-I. Escompto Mij. naar: Kebon Sirih 76.
- S. A. Samuels, Amsterdam, van: N. Keizerskracht 67 naar: Badlaan 24.
- Mr. E. H. Bergsma, van: Amsterdam, Vondelstraat 13 naar: Den Haag, Prinsenvinkenpark 8, p.a. Prof. C. Weys, f 5.—
- Mr. J. C. van der Meulen, van: Leiden, Wasstraat 26 naar: Den Haag, Aert van der Goesstraat 22. f 5.—
- Mr. G. G. van Buttingha Wichers, van: Noordwijkerhout naar: Den Haag, Emmastraat 49, f 2.50.
- B. J. Haga, Controleur B.B., van: Zeist Lawntennislaan 5 naar: Den Haag, van Loostraat 64. f 5.—
- Mr. J. B. R. J. T. Pilon, voorzitter Landraad, van: Tiel naar: Den Haag, Duinweg 15. f 5.—
- P. Smits, Den Haag, van: Nassau Zuilensteinstraat 13 naar: Atjehstraat 94.
- A. R. W. Gey van Pittius, Kap. Gen. Staf O.-I. L., Den Haag van: Riouwstraat 58 naar: Wassenaarsche kade 8.
- B. Th. W. van Hasselt, Gep. O.-I. Hoofdambt., Den Haag van: Ant. Duijckstraat 25 naar: Groot Hertoginnelaan 121.
- E. J. van Lier, Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 121 naar: Sweelinckplein 17, p.a. Mevrouw F. van den Berg.
- E. A. Pan, Den Haag, van: Hotel Twee Steden naar: Barnierstraat 44.
- Mej. J. W. Gerhards, onderwijzeres, van: Apeldoorn naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
- Mr. J. D. Werkman, Subst. Off. v. Just., van: Leiden, Rijksweg 85 naar: Batavia, Raad v. Justitie.
- Mr. Is. Cassuto, Leeraar O. S. V. I. A. van: Serang naar: Bandoeng.
- Mr. C. W. Hopster, voorzitter Landraad, van: Weltevreden Dep. v. Justitie naar: Soerabaja.
- M. Duijster, Mil. Apoth. 1ste kl., van: Bandoeng D. v. O. naar: Scheikundig Laboratorium te Weltevreden.
- E. Kepper, Luit.-Kolonel Inf., van: Magelang naar: Bandoeng jermasing.
- A. C. Tobi, Controleur B. B. van: Breda, Baronielaan 22 naar: Noordwijk aan Zee, Oude Zeeweg 76.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West”, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

N. V. Meubelfabriek „DELTA”

Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893

NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden:

Complete Huiskamers van af f 315.—

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebius. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Sikerijverreëfd in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javan gelijk bij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III. 1. Over Bali en zijne bewoners. 2. Bevolking in Nederlandsch-Indië. 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.	No. 5. Nederlanders in Indië. No. 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkserodietwezen. No. 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië No. 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Belooft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

Wenschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel

Kantoor:
 Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. II. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER.MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

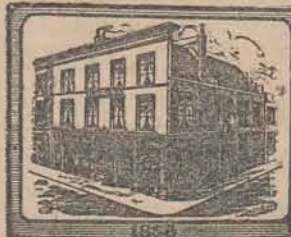
DEN HAAG	ROTTERDAM
NOORDEINDE 64c	WESTNIEUWLAND 13
TELEFOONH. 1076	TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest**
bekende adres.

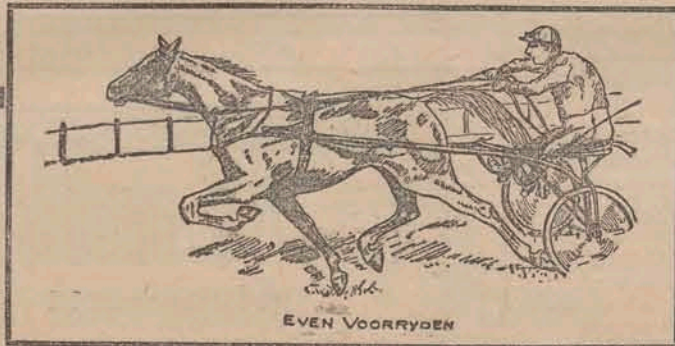
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & CO.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

ALLE Winterartikelen
voor
DAMES, JONGEDAMES
en
KINDEREN

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie. Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg